

YHDESSÄ KOULUTIELLE

TUTKIMUS KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ -HANKKEESTA

Sannamari Ryhtä
Opinnäytetyö, syksy 2009
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä Kauniainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +kirkon
nuorisotyönohjaajan ja
lastentarhanopettajan
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Ryhtä, Sannamari. Yhdessä koulutielle. Tutkimus kodin ja koulun yhteistyö hankkeesta. Kauniainen, syksy 2009. 54 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Kauniainen. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus ja lastentarhaopettajan pätevyys.

Opinnäytetyössä tutkittiin Espoon Olarin Päivänkehrän koulussa toteutetun kodin ja koulun yhteistyö -hankkeen tuloksia. Perusopetuksen uudistettuun opetussuunnitelmaan 2004 kirjattiin ensimmäistä kertaa kodin ja koulun yhteistyö. Vuosina 2006–2008 Diakonia-ammattikorkeakoulu osallistui opetusministeriön tukemaan kodin ja koulun yhteistyö -hankkeeseen. Hankkeen konkreettisina tuloksina kehitettiin erilaisia toimintamuotoja kodin ja koulun yhteistyön vahvistamiseksi eri kouluihin ympäri Suomea.

Espoossa Päivänkehrän koulussa kodin ja koulun yhteistyö -hankkeessa kehitettiin vanhempain verstaas -malli, jossa oppilaan vanhemmat ja muut läheiset kutsutaan luokkaan esittelemään omaa harrastustaan tai ammattiaan. Vanhempain verstaas -mallia oli kehittämässä Diak Kauniaisten opettajia ja opiskelijoita. Tämä opinnäytetyö kuvaa ja tutkii hankkeen loppuvaiheita, toimintavuotta 2008. Tutkimus toteutettiin lähettämällä kyselyitä Internetissä Webropol-järjestelmän avulla 2007 ja 2008 koulunsa aloittaneiden lasten vanhemmille. Lisäksi opettajia haastateltiin, osallistuttiin hankkeeseen kuuluvaan leiripäivään ja 10 viikon ajan havainnoitiin osallistuen ensimmäisen luokan toimintaan.

Vanhemmat, jotka osallistuvat hankkeeseen, olivat erittäin iloisia niin leiripäivästä kuin vanhempain verstaas tunneistakin. Vanhemmat kokivat, että opettaja, lapsen luokkakaverit ja toiset vanhemmat tulivat tutummaksi. Lapset oppivat vanhempain vierailuista paljon ja oppilaan, jonka läheinen oli pitämässä oppituntia, suosio kasvoi. Hanketta ei koettu työlääksi ja opettaja koki mukavaksi saada seurata välillä opetusta ja tutustua paremmin vanhempiin.

Hanke päättyi, mutta hankkeessa kehitetty Vanhempain verstaas -malli jäi toimimaan Päivänkehrän kouluun opettajien ylläpitämänä. Diak Kauniaisten ja Päivänkehrän koulun hyvin alkanut yhteistyö jatkuu uuden hankkeen myötä.

Avainsanat: Kodin ja koulun yhteistyö, toimintatutkimus, alkuopetus, opettajat, vanhemmat, kasvatus.

ABSTRACT

Ryhtä, Sannamari

Home-to-school Communication Project at the Päivänkehrä School.

54 p., 3 appendices. Language: Finnish. Kauniainen, Autumn 2009.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to achieve new perspectives based on the results of the home-to-school communication project. It was produced in Espoo in the school of Päivänkehrä. This study was part of the home-to-school communication project, which took place in 2006-2008. The project was made to enforce families and their children starting in elementary schools. This study focused on the end part of the project, the year 2008.

As for methods, the activity analysis was the basis of this study. The means of analysis were committed observation, questionnaires and interviews. Committed observation was used during classes to obtain information of how the project had influenced the children. Three separate questionnaires were sent to the parents of the first and second year students at the Päivänkehrä School. I conducted interviews with teachers to support the purpose of the study. However, the questionnaires comprised the main part of the data.

The results indicated that the parents that participated in the project were satisfied with it. The parents got acquainted with the children of the classes, their respective teachers and other parents. The children learnt much of their parents' teaching sessions. The pupils whose parent participated in the project by teaching the class grew more popular among the other pupils. The teachers valued the possibility of getting to know the parents better and were delighted of being able to invite parents to participate in the teaching process. The parents' knowhow could be used to increase the pupils' learning on various subjects.

According to the results, the project was not a burden to anyone and the project was found useful. Although the project has concluded, the project is now managed by the teachers and is still in process. The elementary school of Päivänkehrä and the Diaconia University of Applied Sciences will also continue their cooperation to improve the home-to-school communication in the future.

Keywords: home-to-school communication, activity analysis method, teachers, parents

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖHANKKEEN KUVAUS	8
2.1 Valtakunnallisen hankkeen lähtökohdat	8
2.2 Hankkeiden esittely.....	8
2.3 Hankkeen tavoitteet	10
2.4 Diak Kauniaisten toimipaikan osahankkeen kuvaus.....	10
2.4.1 Kauniaisten toimipaikan osuus hankkeessa	10
2.4.2 Päivänkehrän koulu toimintapaikkana	10
2.4.3 Olarin seurakunta yhteistyökumppanina.....	11
2.4.4 Vanhempain verstaas -malli.....	11
3 HYVÄN YHTEISTYÖN LÄHTÖKOHTIA.....	13
3.1 Kodin ja koulun yhteistyön määrittelyä.....	13
3.2 Keskinäinen arvostus ja kuuleminen	14
3.4 Kodin ja koulun roolit yhteistyössä	15
4 KOTI JA VANHEMMAT YHTEISTYÖKUMPPANEINA.....	17
4.1 Laki määrittämässä	17
4.2 Vanhempi koulussa.....	18
4.3 Vanhempien asenteen merkitys	19
4.4 Kotien hiljainen tieto.....	20
4.5 Vanhempien käsitys kodin ja koulun yhteistyöstä.....	21
5 YHTEISTYÖ OPETTAJAN JA KOULUN NÄKÖKULMASTA	23
5.1 Kodin ja koulun yhteistyö opettajakoulutuksessa.....	23
5.2 Yhteistyön muuttuminen opettajan kokemuksen karttuessa.....	23
5.3 Opettajan vastuu yhteistyön muodostamisessa.....	24
5.4 Koulun mahdollisuudet tukea vanhemmuutta	25
6 PROSESSIN KUVAUS.....	27
6.1 Lähtötilanne	27
6.2 Hankkeen eteneminen.....	28
6.3 Tutkimuksen tekeminen.....	29
7. TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT	30
7.1. Tutkimustehtävä.....	30
7.2 Toimintatutkimus.....	30
7.3 Kyselyt, osallistuva havainnointi ja haastattelut työvälineinä	32
7.4 Tutkimuksen kohderyhmä	34
7.5 Aineiston käsittely ja analysointi	34
8 TUTKIMUSTULOKSET	36
8.1 Vanhempien tyytyväisyys kodin ja koulun yhteistyöhön keväällä 2008.....	36
8.1.1 Yhteistyö on pysynyt ennallaan	36
8.1.2 Vanhempain vierailut.....	37
8.1.3 Seurakunnalta toivotaan tiiviimpää osallistumista.....	38
8.1.4 Vanhempien tyytyväisyys tiedonvälitykseen.....	38
8.1.5 Vanhempien esittämiä kehitysehdotuksia	39
8.1.6 Hanke ei tullut tutuksi kaikille.....	39

8.2 Vanhempien tyytyväisyys Velskolan leiripäivään.....	40
8.2.1 Onnistunut leiripäivä.....	41
8.2.2 Vanhempien parannusehdotuksia leiripäivään.....	42
8.3 Vanhempien mielipiteitä päättyneestä hankkeesta	44
8.3.1 Vanhempien tyytyväisyys kodin ja koulun yhteistyöhön keväällä 2009	44
8.3.2 Yhteistyön määrä on pysynyt samana.....	44
8.3.3 Sähköposti toimivin yhteydenpitoväline.....	46
8.3.4 Vanhempien toiveita	46
9 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	48
9.1 Toimivan vuorovaikutuksen avaimet.....	48
9.2 Vanhempain verstaas -mallin toimiminen	49
9.2 Perheet ja koulu hyötyivät hankkeesta.....	49
10 POHDINTA	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET	
LIITE 1: Kodin ja koulun yhteistyö -hanke, kysely vanhemmille.....	55
LIITE 2: 2. kysely 1-luokkalaisten vanhemmille	58
LIITE 3: Tyytyväisyyskysely kodin ja koulun yhteistyöstä	61

1 JOHDANTO

Vuosina 2006–2008 Diakonia-ammattikorkeakoulu osallistui opetusministeriön rahoittamaan kodin ja koulun yhteistyöhankkeeseen. Perusopetuksen uudistetussa opetussuunnitelmassa 16.1.2004 on kirjattuna ensimmäistä kertaa kodin ja koulun yhteistyö. Opetussuunnitelman tuli olla käytössä kouluissa viimeistään 1.8.2006. Kodin ja koulun yhteistyöhankkeen tavoitteena oli vahvistaa kodin ja koulun yhteistyötä sekä kehittää moniammatillista työtettä. Hankkeen konkreettisina tuloksina on kehitetty kodin ja koulun yhteistyöhön erilaisia toimintamuotoja. Kehittämistyötä on tehty Mellunmäen koululla Helsingissä, Päivänkehrän koululla Espoon Olarissa, Maaselän koululla Piek-sämäellä ja Vähärauman koululla Porissa.

Diakonia-ammattikorkeakoulun Kauniaisten toimipaikka osallistui hankkeen kehittämiseen Päivänkehrän koululla Espoon Olarissa. Kauniaisten toimipaikan projektisuunnittelija lehtori Hanna Niemi kysyi syksyllä 2007 kiinnostustani osallistua hankkeeseen opinnäytetyötä tekemällä. Tein tuona syksynä harjoittelua Olarin seurakunnan varhaisnuorisotyössä ja olin sitä kautta jo tehnyt yhteistyötä Päivänkehrän koulun kanssa. Lisäksi tavoittelin opinnoissani lastentarhaopettajan pätevyyttä ja projektiin osallistuminen opinnäytetyön merkeissä täyttäisi vaatimukset lastentarhaopettajan pätevyyden saamiseksi. Kiinnostuin aiheesta ja otin haasteen vastaan.

Opinnäytetyöni on jatkoa Dita Hiilloksen ja Maria Mäkelän tekemälle toimintatutkimukselle Askelia oikeaan suuntaan -kodin ja koulun yhteistyön kehittämishanke. Hiillos ja Mäkelä kehittivät vuorovaikutuksessa Päivänkehrän koulun ja Diakin eri toimijoiden kanssa uuden kodin ja koulun yhteistyömallin Päivänkehrän kouluun. Oma osani hankkeessa oli osallistua hankkeen viimeiseen toimintavuoteen 2008. Tutkin hankkeen onnistumista, sen vaikutuksia kodin ja koulun yhteistyöhön ja vanhempien tyytyväisyyttä kodin ja koulun yhteistyöhön Espoon Olarin Päivänkehrän koulun alkuopetusluokilla.

Vuoden 2008 alusta lähtien osallistuin hankkeen toimintaan aktiivisesti. Tehtävänäni oli tutkia hankkeen viimeisen vuoden toimintaa ja tavoitteiden toteutumista. Keräsin keväällä 2008 tietoa vanhempien tyytyväisyydestä kodin ja koulun yhteistyöhankkeeseen kahdella kyselyllä, joilla keräsin laadullista aineistoa. Tein myös kaksi haastattelua, josta sain tietoa opettajien tyytyväisyydestä hankkeeseen. Keväällä 2009 tein 10 viikon työ, työyhteisöt ja johtajuus jakson harjoittelun Päivänkehrän koulun ensimmäisellä luokalla. Kevään aikana arvioin hankkeen vaikutuksia havainnoimalla Päivänkehrän koulun toimintatapoja kodin ja koulun yhteistyössä. Havainnoin luokan toimintaa ja lähetin haastattelun mukana olleille vanhemmille.

2 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖHANKKEEN KUVAUS

2.1 Valtakunnallisen hankkeen lähtökohdat

Hanke on tarkoitettu peruskoulunsa aloittavien lasten kasvuolosuhteisen tukemiseksi. Opinnäytetyöni on osa opetusministeriön rahoittamaa kolmevuotista valtakunnallista erillishanketta. Diakonia-ammattikorkeakoulu on hallinnoinut kehittämistoimintaa ja Diakin osalta projektiryhmiin on osallistunut niin opettajia kuin opiskelijoita. Opinnäytetyöni on tutkimus hankkeesta, joka toteutettiin Päivänkehrän koulussa Espoossa.

Kehittämistyön perustana on ollut vuoden 2004 perusopetuksen uudistettuun opetussuunnitelmaan kirjattu vaatimus kodin ja koulun yhteistyöstä. Aikaisemmissa opetussuunnitelmissa ei kodin ja koulun yhteistyöstä ole ollut mainintaa. Opetus ja kasvatusta ovat järjestettävä yhteistyössä kodin ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystahonsa ja tarpeiden mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. (Perusopetuslaki 2001, asetus1435).

Hankkeen toiminta-aika oli 1.1.2006–31.12.2008 joka jaettiin kolmeen eri vaiheeseen kouluvuoden työaikajaksojen mukaisesti. Kevätlukukausi 2006 oli suunnittelu- ja toteutusvaihe. Vuosi 2007 oli tarkoitettu toiminnan kehittämiseen ja mallintamiseen, niin että muutkin koulun voisivat hyödyntää sitä. Vuosi 2008 toiminnan tavoitteena oli vakiinnuttaa ja juurruttaa kehitettyjä työmenetelmiä.

2.2 Hankkeiden esittely

Hanketta toteutettiin viidessä eri toimipisteessä. Helsingissä Mellunmäen koulussa kehitettiin Alfonso-hanke, toimintaa sosiaalisten ja kielellisten taitojen oppimisen tukemiseksi. Alfonso on saanut nimensä sanoista alkuopetus, fonologiset taidot ja sosiaaliset taidot. Pienryhmätoiminta on tarkoitettu koululaisille, joilla on ennakoitu olevan ongelmia sosiaalisten tai kielellisten taitojen oppimisessa. Pienryhmätoiminnan on todettu

vähentävän koulun erityisopetuksen tarvetta. Hankkeeseen on osallistunut myös opiskelijoita tekemällä hankkeesta opinnäytetöitä. (Kodin ja koulun yhteistyöhanke i.a.)

Porissa Vähärauman koululla tehtiin kaksi hanketta. Ensimmäisessä hankkeessa vahvistettiin koulun ja seurakunnan yhteistyötä opetuksessa ja tarjoamalla keskusteluapua koululaisille. Hanke toimii käytännössä niin, että Länsi-Porin seurakunnan kouludiakoni päivystää Vähärauman koululla viikoittain. Porin toinen hanke on kulkenut työnimellä koulutulokas ja perhe ekalla luokalla. Tarkoituksena oli motivoida Vähärauman koulun aloittavien ekaluokkalaisten vanhempia tukemaan lapsensa koulutyötä. Tuloksena syntyi vihkonen koulun yhteisistä pelisäännöistä, johon on koottu yhteen tärkeitä ohjeita ekaluokkalaiselle ja heidän vanhemmilleen. Vihkosessa kerrotaan perheen arkeen liittyviä yksinkertaisia asioita esimerkiksi kuinka paljon lapsi tarvitsee unta vuorokaudessa ja miksi kannattaa käyttää pyöräilykypärää. (Kodin ja koulun yhteistyökäytäntöjen vihko 2007.)

Espoossa Päivänkehrän koulussa yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun Kauni-aisten toimipaikan kanssa hankkeen tuloksena syntyi Vanhempain verstaas -malli, jossa vanhemmat ja lapsen muut läheiset voivat olla mukana koulun arjessa toimijoina esitellen omaa ammattia tai harrastusta. Yhteistyössä on ollut mukana myös Olarin seurakunta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Päivänkehrän koulussa toteutetun hankkeen toisen toimintavuoden tuloksia ja Vanhempain verstaas -mallin toimivuutta. (Kodin ja koulun yhteistyöhanke i.a.)

Pieksämäen toimipiste toteutti Maaselän koululla yhdessä koulun henkilökunnan ja vanhempien kanssa vuorovaikutteisen verkkoympäristön. Kodin ja koulun yhteistyön tueksi on kehitetty ja testattu vuoden 2007 alusta vuorovaikutteinen verkkoympäristö. Perustana kehittämiselle tehtiin kysely koulun 1-luokkalaisille vuonna 2006 kodin ja koulun yhteistyökäytännöistä. Hankkeesta on tehty opinnäytetyö Vuorovaikutteinen verkkoympäristö: Maaselän koulun vanhempien ja opettajien kokemuksia. Myös Lahdessa aloitettiin hanke, joka kuitenkin keskeytyi. (Kodin ja koulun yhteistyöhanke i.a.)

2.3 Hankkeen tavoitteet

Toiminnan alkaessa määriteltiin hankkeelle kolme tavoitetta. Ensimmäinen tavoite oli kotien ja koulun välisen vuoropuhelun vahvistaminen, uusien työmenetelmien, toiminnallisten ja viestinnällisten keinojen avulla. Toiseksi listattiin moniammatillisen työotteen kehittyminen eri hallinnonalojen ja koulutoimen alueella. Tavoitteena on siis vahvistaa ja tehostaa jo olemassa olevien yhteistyötahojen yhteyttä. Kolmas tavoite liittyy varhaiseen puuttumiseen vaikeissa perhetilanteissa. Vahvistamalla avointa vuorovaikutusta kodin ja koulun yhteistyössä ongelmat voidaan huomata ajoissa ja perhe voidaan ohjata tarvitsemansa avun piiriin. (Hiillos, Mäkelä 2009, 10) Päivänkehrän koulun hankkeen tavoitteet keskitettiin kotien ja koulun välisen vuoropuhelun vahvistamiseen uusien työmenetelmien avulla.

2.4 Diak Kauniaisten toimipaikan osahankkeen kuvaus

2.4.1 Kauniaisten toimipaikan osuus hankkeessa

Lehtori Hanna Niemi oli projektisuunnittelijana vastuussa hankkeen suunnittelusta ja koordinoinnista Diak Kauniaisten toimipaikassa. Hankkeeseen ovat osallistuneet myös lehtorit Sami Ritokoski ja Veli-Matti Kujala.

Kauniaisten toimipaikan opiskelijoista Dita Hiillos ja Maria Mäkelä osallistuivat hankkeen alkuvaiheeseen tekemällään siitä opinnäytetyön. Tutkijan roolin lisäksi he olivat mukana aktiivisina toimijoina kehittämässä luotua Vanhempainverstasmallia.

2.4.2 Päivänkehrän koulu toimintapaikkana

Päivänkehrän koulu sijaitsee Etelä-Espoossa Olarissa. Alueella asuu noin 15 000 ihmistä. Päivänkehrän koulu on kehittyvä, monipuolisia työtapoja, luovuutta ja oppilaiden yksilöllisyyttä painottava 520 oppilaan alakoulu. Oppilasta ohjataan omatoimiseen tiedon etsintään ja arviointiin sekä tuetaan hänen kasvamistaan sosiaalisesti ja vastuuntun-

toiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Koulussa on myös esiopetusta, kielikylypyopetusta ruotsin kielellä ja musiikkiluokkaopetusta luokka-asteilla 3-6. (Espoon kaupunki 2006.)

Päivänkehrän koulun opetussuunnitelmaan on listattu tavoitteisiin yhteistyön kehittämisen kotien ja muiden lähiyhteisöjen kanssa. Avoin tiedonkulku kodin ja koulun välillä on avainasemassa. Yhteistyön ja vuorovaikutuksen kanavia on useita ja niitä pyritään hyödyntämään monipuolisesti. (Päivänkehrän koulun opetussuunnitelma 2006, 109.)

Hankkeen myötä Kauniaisten Diak ja Päivänkehrän koulu ovat alkaneet tehdä muutakin yhteistyötä. Vuosittain Diakin opiskelijoita on harjoittelussa Päivänkehrän koulussa. Lisäksi Päivänkehrän koulun oppilaat osallistuvat Diakin opiskelijoiden järjestämään ryhmäytykseen syksyisin. Ryhmäyttämisen tavoitteena on luoda ja kohottaa ryhmän yhteishenkeä leikkien ja yhdessä ratkaistavien tehtävien avulla.

2.4.3 Olarin seurakunta yhteistyökumppanina

Olarin seurakunnan nuorisotyönohjaaja Emma Hyvärinen toimi hankkeessa yhteistyökumppanina. Emma Hyvärinen vastasi hankkeen aikana seurakunnan koulutyöstä Päivänkehrän koulussa ja oli myös ennestään tuttu Päivänkehrän koulun opettajille. Olarin seurakunta ja Päivänkehrän koulu ovat jo aikaisemmin tehneet hyvää yhteistyötä. Olarin seurakunta tarjosi hankkeen käyttöön tiloja toiminnan toteuttamiseen, joka mahdollisti suuret osallistujamäärät ja erilaiset retkipäivät. Seurakunnan leirikeskukset sopivat todella hyvin lapsille ja perheille järjestettäviin tapahtumiin. Yhteistyöprojekti tuo myös seurakunnalle näkyvyyttä ja sen tilat ja työntekijät tulevat tutuiksi alueen perheille. Emma Hyvärinen osallistui myös toiminnan toteuttamiseen, sekä käytännön suunnitteluun osallistumalla aktiivisesti palavereihin.

2.4.4 Vanhempain verstaas -malli

Päivänkehrän koulussa toteutetun hankkeen tavoitteena oli vahvistaa kodin ja koulun yhteistyötä uusien työmenetelmien avulla. Haluttiin myös vahvistaa avointa vuorovai-

kutussuhdetta kodin ja koulun yhteistyössä, jotta opettajilla ja vanhemmilla olisi yhteinen tavoite lasten kasvatuksessa.

Espoossa toteutetun kodin ja koulun yhteistyöhankkeen tuloksena syntyi vanhempainverstaas -malli. Mallin ajatuksena on hyödyntää vanhempien ammatti- ja harrastusosaamista koulussa oppitunneilla. Myös muut lähisukulaiset, kuten isovanhemmat, kummit ja vanhemmat sisarukset voivat tulla luokkaan esittämään erityisosaamistaan ja lisätä samalla koulun sosiaalista pääomaa. (Hiillos, Mäkelä 2009, 81.)

Malli toimii niin, että koulun alkaessa opettaja kysyy vanhemmilta heidän halukkuuttaan tulla luokkaan esittelemään ammattiaan tai harrastustaan. Opettaja kutsuu vanhempia vuorotellen kertomaan aiheesta luokkaan. Vaihtoehtona luokka voi myös esimerkiksi vierailla vanhemman työpaikalla. (Hiillos, Mäkelä 2009, 81.)

3 HYVÄN YHTEISTYÖN LÄHTÖKOHTIA

3.1 Kodin ja koulun yhteistyön määrittelyä

Kodin ja koulun yhteistyö on käsitteenä epämääräinen ja hankala. Siitä on tullut fraasi, jota eri yhteyksissä toistetaan tietämättä, mitä sillä oikeastaan tarkoitetaan ja mitä sen pitäisi pitää sisällään. Kodin ja koulun yhteistyö on riippuvainen esimerkiksi koulun käytännöistä, opettajan toimintatavoista ja siitä miten eri osapuolet käsittävät asian. Tällöin myös vanhemmille voi olla epäselvää, mitä he kodin ja koulun yhteistyöltä voivat odottaa. (Metso 2004, 117.)

Lapset ja nuoret elävät samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Yhteistyömuotoja koulun ja kodin välillä tulee pyrkiä kehittämään, sillä kodin ilmapiirillä on suuri vaikutus lapsen hyvinvointiin ja sen myötä oppimiseen. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö tulee nähdä voimavarana koululle. Termi yhteistyö korostaa toimintatapaa, joka vaatii panosta molemmilta osapuolilta. Yhteistyön pitäisi olla vastavuoroista, eikä riippua esimerkiksi yksittäisen opettajan persoonasta tai innokkuudesta. (Opetushallitus 2004, 20; Ovaskainen 2005, 22; Mukavahanke i.a.)

Metso (2004, 125) toteaa tutkimuksessaan, ettei ole tavannut tutkimuksessaan yhtään vanhempaa, joka ei olisi ollut kiinnostunut lastensa koulunkäynnistä, vaikka kaikki eivät osallistuneetkaan esimerkiksi vanhempainiltoihin. Vanhempia helposti syyllistetään jos yhteistyö ei toimi, mutta syyt voivat olla moninaiset ja lähtöisin kummasta tahansa vuorovaikutuksen osapuolesta tai toimintakulttuurista yleisemmin.

Perhe on keskeinen ja merkityksellinen osa oppilaan elämää ja koulun toimivuuden ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämätön. Toisaalta koulumaailmassa lapsi nähdään usein vain oppilaana irrallisena ja riippumattomana taustastaan. (Metso 2004, 89.)

Kodin ja koulun yhteistyömuotoja voidaan listata helposti toistakymmentä. Päivänkehrän koulun opetussuunnitelmassa listataan vanhempainilta, yhteiset juhlat, vanhempainvartit ja reissuvihko. Lisäksi mainitaan avoimien ovien päivä, johtokunta, vanhempainyhdistys ja oppilashuolto. (Päivänkehrän koulun opetussuunnitelma 2006, 109) Rai-li Lehtolainen tutkimuksessaan Keltaista ja Kimaltavaa -kodin ja koulun yhteistyöstä kodin ja koulun yhteyteen (2008) lisää listaan vielä muun muassa yhteiset retket, tal-koot, puhelinsoitot, tiedotteet sekä arvioinnin.

Pääosin Suomessa ollaan tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön, eikä osata edes kuvitella, miten sitä tulisi kehittää. Lisäksi osapuolet huomioivat käytettävissä olevat re-surssit. Koulu ymmärtää vanhempien ajan rajallisuuden ja vanhemmat opettajien työ-määrän. Hyvää yhteistyötä voidaan kuitenkin edistää muun muassa niin, että osapuolet arvostavat toisiaan, kuulevat aidosti toisiaan ja toimivat siten, että keskinäinen luotta-mus syntyy. (Opetushallitus 2007, 11.)

3.2 Keskinäinen arvostus ja kuuleminen

Hyvän yhteistyön lähtökohtana on keskinäinen arvostus. Arvostukseen perustuvassa vuorovaikutuksessa opettajat, muut koulun työntekijät, vanhemmat ja oppilaat rakenta-vat yhteistä ymmärrystä lapsen hyvästä koulunkäynnistä ja oppimisesta. (Opetushallitus 2007, 11.) Toimivan yhteistyön edellytyksenä on myös, että vanhemmat ja opettaja ovat tasavertaisia kasvattajia ja koulu ja koti arvostavat toisiaan kasvatustehtävässä. Lisäksi yhteistyön rakentaminen lapsen ongelmien ympärille helpottaa tilannetta. (Alasuutari 2003, 11.) Päiväkodeissa keskinäinen arvostus on helpommin sisäistettävissä, koska henkilökunta ja vanhemmat kohtaavat toisensa joka päivä. Kouluissa nämä kohtaamiset puuttuvat lähes kokonaan ja kanssakäynti ei ole niin luontevaa ja tasavertaista. (Alasuu-tari 2006, 85).

Molemminpuolinen kunnioittava, arvostava asenne luo kohtaamisiin myönteisyyden ja avoimuuden ilmapiirin. Kunnioitus ilmenee muun muassa siten, että jokaisella on mah-dollisuus ilmaista ja kertoa oma tarinansa ja näkemyksensä puheena olevasta asiasta. Kunnioituksen puute näkyy asioiden salaamisena, peittelemisenä, toisen osapuolen mi-

tätöimisenä ja ohittamisena. Kunnioituksen ilmapiirin ylläpitäminen on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa koulun ja kodin arvo- ja kokemusmaailmat ja kulttuurit ovat kaukana toisistaan. (Opetushallitus 2007, 11–12.)

Yhteistyö alkaa kuulemisesta. Kuuleminen liittyy suhteen luomiseen toiseen ihmiseen. Kuuleminen on aitoa, rehellistä kiinnostusta toisen ihmisen ajatuksia, asiaa ja puhetta kohtaan. Kuuleminen edellyttää turvallista ja avointa keskusteluilmapiiriä ja kykyä ottaa toisen osapuolen viestejä vastaan tavalla, joka vahvistaa yhteisymmärryksen rakentamista ja eri näkökulmien yhteensovittamista. Kuulluksi tulemisen kokemus on erityisen tärkeä kodin ja koulun ensimmäisissä tapaamisissa ja lapsen koulunaloituksen ja kouluasteelta toiselle siirtymisten yhteydessä. Koulun haasteena on tiedon jakamisen ohella luoda tilaa vanhempien lapsen koulunkäyntiin liittyvien omien ajatusten, toiveiden ja huolten kuulemiselle. Kuulemisen lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota tapaan, jolla keskustelua käydään. (Opetushallitus 2007, 11.)

Päivänkehrän koulussa keskinäistä arvostusta pidetään erittäin tärkeänä. Opettajilla ja rehtorilla on yhteinen päämäärä toimivan kodin ja koulun yhteistyön saavuttamiseksi. Vaikka yhteistyöhön ollaan jo nyt tyytyväisiä, sitä halutaan kehittää ja parantaa jatkuvasti. Myös yhteistyön ylläpitäminen vaatii voimia ja sen tukemiseen tarvitaan uusia keinoja.

3.4 Kodin ja koulun roolit yhteistyössä

Koulun tehtävä on olla aloitteellinen yhteistyössä. Tiedotettavien asioiden takia se on luontevaa. Vanhempien tulee saada tietoa opetussuunnitelmasta, arvioinnista, koulun ja opettajien käytännöistä, tukipalveluista ja lapsensa oppimisesta. Myös vanhempien aktiivisuus on tärkeää alusta lähtien. Ensimmäisenä opettaja haluaa tietää mitä vanhemmat ajattelevat ja toivovat lapsensa koulun käynnistä. (Opetushallitus 2007.)

Espoon kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman (2007) mukaan koulun tehtävänä kodin ja koulun yhteistyössä on tukea koteja niiden kasvatustehtävässä. Koulun tulee rohkaista huoltajia vastuulliseen vanhemmuuteen. Koulu toivoo, että vanhemmat ovat

aktiivisesti läsnä tukemassa lapsen opiskelua. Päivänkehrän koulussa opettajat ottavat yhteyttä vanhempiin heti kouluvuoden alussa ja ilmaisevat halunsa tehdä yhteistyötä.

Espoon kaupunki pohjaa kodin ja koulun yhteistyön kasvatuskumppanuudelle, jossa kaikilla osapuolilla on yhteinen vastuu lapsesta. Koulun tehtävänä on tarjota vanhemmille erilaisia yhteistyön muotoja kumppanuuden tukemiseksi. Opetussuunnitelmassa määritellään myös se, että koulun tulee tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa koulunkäyntitaitojen ohjaamisessa ja kehittämisessä. (Espoon kaupungin opetussuunnitelma 2007, 12–16.) Suomalaisessa tutkimuksessa viitataan usein myös siihen, että koulun yhteydenotto on useinkin merkinnyt sitä, että on tapahtunut jotain ikävää. Nykyään koulun kuitenkin odotetaan ottavan yhteyttä myös muissa kuin ikävissä tilanteissa. (Seikkula 2000, 16.) Päivänkehrän koulussa pyritään tasavertaiseen ja kunnioittavaan yhteistyöhön, jossa yhteyttä voi ottaa puolin ja toisin asiassa kuin asiassa. Lisäksi sähköpostin yleistyvä käyttö yhteistyössä madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä.

Hiilloksen ja Mäkelän tekemässä tutkimuksessa Päivänkehrän koulussa vanhemmat pitivät tärkeänä kodin ja koulun yhteistyö -hankkeen aikana toteutuneita vanhempainiltoja ja hyvää tiedottamista. Vanhemmat jäivät kaipaamaan vieläkin henkilökohtaisempaa, omaa lasta koskevaa keskustelua. Vain yksi tutkimuksessa mukana olleista vanhemmista arvioi, ettei yhteistyötä ollut tarpeeksi. Yhteistyötä kaipaamaan jääneellä vanhemmalla oli käsitys yhteistyöstä vuorovaikutuksena, siinä missä muut vastaajat tyytyivät tiedonvälitykseen riittävänä yhteistyönä. (Hiillos, Mäkelä 2009, 73.)

Hyvin toimiva tiedotus on tärkeä osa kodin ja koulun välistä yhteistyötä, mutta ei korvaa koskaan kasvokkain tapahtuvaa vanhempien kohtaamista. Reppuvihko tai sähköposti sopii neutraaleihin ja lyhyisiin tiedotusasioihin. Arkaluontoiset ja moniulotteiset asiat edellyttävät aina henkilökohtaista tapaamista tai keskustelua puhelimitse. (Opetushallitus 2007, 21.)

4 KOTI JA VANHEMMAT YHTEISTYÖKUMPPANEINA

4.1 Laki määrittämässä

Perusopetuslain (628/1998) mukaan oppilaan huoltajien tulee huolehtia siitä, että lapsen oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Vanhemmilla on päävastuu lapsensa kasvatuksesta ja koululla lapsen opetuksesta. Vanhempien tehtävänä on tukea, kannustaa ja ohjata lapsensa koulutyötä sekä valvoa, että lapsen oppivelvollisuus tulee suoritettua. Espoon kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman (2004, 5) mukaan koulumaailmassa halutaan erityisesti huomioida oppilaiden ja heidän huoltajiensa erilaisia tarpeita ja tavoitteita. Koulun toimintaa kehittäessä otetaan huomioon saatu palaute. Tästäkin hankkeesta kerätty palaute on kullannarvoista tietoa koululle yhteistyön kehittämiseksi edelleen.

Espoon kaupungin opetussuunnitelmassa (2004/11) on maininta myös koulujen yhteistyöstä esiopetuksesta vastaavan henkilöstön kanssa. Ensi- ja esiopetuksella on yhteinen pedagoginen näkemys, jolla taataan jatkumo esikoulusta peruskouluun. Opetussuunnitelmassa määrätään myös, että vanhempien pitää saada riittävästi tietoa koulujen toimintakulttuurista, työtavoista ja opetuksen sisällöstä. Vanhempien halutaan ja odotetaan osallistuvan lapsen koulunkäyntiin tukijana ja kasvatuskumppanina.

Espoon kaupunki on kirjannut yhdeksi tavoitteekseen kasvatuskumppanuuden. Kasvatuskumppanuus viittaa toimivaan vuorovaikutussuhteeseen, johon vanhemmat ja koulun henkilökunta sitoutuvat. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja siihen, että vanhemmilla ja ammatti-ihmisillä on yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksessa. Toisiin tutustuminen ja luottamuksen syntyminen luovat pohjaa toimivalle vuorovaikutussuhteelle. (Alasuutari 2006, 92–95.)

4.2 Vanhempi koulussa

Vanhemmat eivät kuulu koulun arkeen. Heitä ei näe koulupäivän aikana. Metso kirjoittaa, kuinka tapasi tutkimuksensa kenttätöväiheessa koulupäivän aikana ainoastaan yhden vanhemman, maahanmuuttajaoppilaan äidin, opettajanhuoneen ovella. Todennäköisesti äiti ei tuntenut suomalaisen koulun käytäntöä ja sitä, että vanhemmilla ei ole tapana tulla koulupäivän aikana koululle. Suomessa vanhemmat tulevat koululle erikseen kutsuttuina ja useimmiten eri aikaan kuin oppilaat. (Metso 2004, 115.) Päivänkehrän koulussakaan vanhempia ei juuri näy. Vanhemmat eivät saa tulla koulun sisätiloihin aamuisin saattamaan lapsia tilojen ahtauden vuoksi. Jos lapsi myöhästyi koulusta äkinäisestä syystä, saattoi vanhempi tuoda lapsen sisälle ja selittää myöhästymisen syyn. Muutaman kerran kevään 2009 aikana vanhempia kutsuttiin koululle, joko keskustelemaan opettajien kanssa tai esimerkiksi äitienpäivänä lapset ja opettajat valmistivat yhdessä juhlan äideille.

Viimeaikoina koulu on pyrkinyt voimakkaasti avautumaan ulospäin. Vanhemmille on järjestetty esimerkiksi avoimien ovien päiviä, jolloin vanhemmat ovat saaneet tulla tutustumaan kouluun. Opetus on Suomessa julkista, mutta siitä huolimatta koulu on edelleen jollain tavalla suljettu tila, jonne ei vanhempien ole helppo mennä. Koulussa ei ole vanhemmille informaalia eikä fyysistä paikkaa minne mennä. (Metso 2004, 116.)

Koti merkitsee koululle ja opettajille paikkaa, jossa tehdään kotitehtäviä ja läksyjä. Oppilaat puhuvat koulussa kodista paikkana, jonne oppikirjat ja koulun työvälineet unohduttavat. Kouluun verrattuna koti on oppilaista vapauden valtakunnalta, joka on koulun pakkojen ja aika-tila-polkujen ulottumattomissa. Kodin ja koulun vastakkain asettelusta huolimatta vanhemmilla on oppilaille väliä. Useimpiin oppilaisiin voidaan vedota uhkaamalla ottamaan yhteyttä vanhempiin. (Ovaskainen 2005, 69.)

Metson mukaan taas hyvä vanhempi on kiinnostunut lapsesta ja lapsen koulunkäynnistä. Hyvään vanhempaan on helppo ottaa yhteyttä. Vanhempien tulisi valvoa, että lapsi tekee kotitehtävänsä. Hyvät vanhemmat ovat myös yhteistyöhaluisia ja -kykyisiä taustatukijoita. Koulun kannalta hyvä vanhempi on aktiivinen ja vastuuta kantava aikuinen, joka pystyy ottamaan vastaan myös negatiivista palautetta. (Metso 2004, 79–81.)

4.3 Vanhempien asenteen merkitys

Vanhempien asenne lapsensa oppimiseen on merkittävä. Lapsen oppimista ja hyvinvointia tukee myös se, että vanhemmat kertovat koulussa perheeseen liittyvistä erityistilanteista, jotka saattavat vaikuttaa lapsen koulunkäyntiin. Lapsen koulunkäyntiin vaikuttavat niin muuttuvat asuinolosuhteet, avioerot, vanhempien työttömyys ja uudet pikkusiskot ja -veljet. (Opetushallitus 2007, 15–16.)

Siniharju toteaa tutkimuksessaan, että vanhemmat osallistuvat oman luokan tilaisuuksiin huomattavasti enemmän kuin koko koulun vanhempainiltoihin. Henkilökohtaisiin keskusteluihin osallistuivat lähes kaikki vanhemmat. Vanhempien suhtautuminen kodin ja koulun yhteistyöhön on pääosin myönteistä, mutta kiire ja välinpitämättömyys rajoittavat yhteistyötä. Lisäksi vanhempien aktiivisuus vaihtelee. Toisena vuonna vanhemmat ovat toiminnassa enemmän mukana kuin toisena. (Siniharju 2005, 102–104.)

Metson mukaan yhteistyö on sen sijaan aktiivisempaa kouluissa, joissa oppilaiden vanhemmat ovat korkeammin koulutettuja. Heillä on sosiaalista pääomaa, joka auttaa myös lapsia menestymään paremmin. Korkeasti koulutetut vanhemmat osallistuvat aktiivisesti toimintaan ja osaavat arvostaa enemmän koulutusta. Keskiluokkaiset vanhemmat näkyvät enemmän koulun arjessa, kuin työväenluokkaisten vanhemmat. Vähäisempi näkyvyys tulkitaan usein välinpitämättömyydeksi tai kiinnostuksen puutteeksi. (Metso 2004, 149–151.) Päivänkehrän koulun arjessa vanhempien koulutuksella ei ollut suoranaista yhteyttä yhteistyön määrään. Esimerkiksi äitienpäiväjuhlaan osallistui kaikkien lasten vanhemmat ja vanhempain verstaasit pitivät hyvin erilaiset lapsen läheiset. Aktiivisessa osallistumisessa vanhempainyhdistyksiin ja johtokuntiin sosiaalisella pääomalla ja korkealla koulutuksella on voi olla Espoossakin enemmän merkitystä, mutta sitä ei tässä opinnäytetyössä tutkittu.

Ihmeelliset vuodet on kasvatuksesta vanhemmille suunnattu kirja, jossa kodin ja koulun yhteistyöstä kerrotaan otsikolla: Tee yhteistyötä opettajien kanssa ehkäistäksesi ongelmia. Vanhempia kehoitetaan olemaan säännöllisesti ja tehokkaasti yhteydessä opettajiin paremman koulumenestyksen saavuttamiseksi. Vanhempia kannustetaan yhteistyöhön, sillä onnistuneet yhteistyökumppanuudet lapsen opettajien kanssa johtavat lapselle laa-

dittuun opetussuunnitelmaan, joka perustuu lapsen opettajan käsitykseen hänen yksilöllisistä tunneperäisistä ja akateemisista tarpeistaan. (Webster-Stratton 2006, 212–213.)

Myös muissa vanhemmille suunnatuissa oppaissa ja kirjoissa kannustetaan olemaan rohkeasti yhteydessä kouluun. Nyt kun kodin ja koulun yhteistyö on kirjattu opetussuunnitelmiin, Päivänkehrän koulussa Espoossa lukuvuosioppaassa 2009–2010 on oma kappale kodin ja koulun yhteistyölle. Opas kannustaa vanhempia kasvatusvastuun jakamiseen ja avoimeen tiedonkulkuun. Avoimempi vuorovaikutus on yksi kodin ja koulun yhteistyöhankkeen tavoitteista. Päivänkehrän koulu on ymmärtänyt tämän tavoitteen merkityksen ja lisännyt tärkeän tavoitteen hankkeesta koko koulun vanhemmille jaettavaan lukuvuosioppaaseen, jonka avulla se voisi siirtyä helpommin käytäntöön.

4.4 Kotien hiljainen tieto

Koulussa ollaan viime vuosina oltu kiinnostuneita kotien hiljaisesta tiedosta. Vanhempia ja isovanhempia on kouluissa joskus vuosien varrella kutsuttu kouluun kertomaan tietojaan ja esittelemään taitojaan. On huomattu, että edellisillä sukupolvilla on tietoja, taitoja ja kokemusta, joista koulussa oleva sukupolvi ei tiedä mitään. Isovanhemmat voivat tulla kertomaan omista kouluajoistaan tai vanhemmat ammatistaan tai harrastuksestaan. Lapset ovat kiinnostuneita, kun joku ammattinsa osaava tulee kertomaan työstään. (Lehtolainen 2008, 308–309.)

Vanhemmat saattavat kuitenkin pysytellä poissa koulusta, koska he jännittävät auktoriteettihenkilöä, opettajaa. Vanhemmat saattavat kokea nykypäivän koulujärjestelmän vieraina, eivätkä halua sekaantua opettajan tehtäviin. Vanhemmat luottavat opettajan kelpoisuuteen ja ammattitaitoon, eivätkä välttämättä näe rikkauksia, joita vanhempainvierailu toisi. Jos vanhempi tai isovanhempi kuitenkin uskaltautuu kouluun puhumaan, kokemukset ovat olleet hyviä. (Lehtolainen 2008, 309–310.)

Lokakuussa 1952 pidettiin Suomen ensimmäinen kasvatusviikko. Samoihin aikoihin Aarne Huuskosen kirja Kodin ja koulun yhteistyö julkaistiin. Aikansa kasvatuksen asi-

antuntija Huuskonen kirjoittaa kirjansa johdannossa kypsytelleen ajatusta kirjasta jo neljännesvuosisadan ajan. (Huuskonen 1953, 3.)

Huuskonen kirjoittaa muun muassa tutustumisestaan amerikkalaiseen koulumaailmaan. Hänen vieraillessaan amerikkalaisissa kouluissa hän törmäsi siihen, että vanhemmat pitivät oppitunteja erityisosaamisestaan kouluissa. Jokainen vanhempi voi osallistua koulun toimintaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Joku voi pitää oppitunnin ammatistaan tai harrastuksestaan, joku voi viedä luokan tutustumaan museoon ja joku voi kutsua luokan työpaikalleen. Amerikan mallin mukaan vanhempien passiivinen asenne kodin ja koulun yhteistyössä ei riitä, vaan heidät on saatava aktiivisesti mukaan. Vanhempainvierailut rikastuttavat koulutyötä ja siitä tulee elämänläheisempi. Kodin ja koulun yhteistyö tiivistyy vanhempienvierailujen avulla. (Huuskonen 1953, 36.)

Idea vanhempain verstaan toiminnasta ei siis ole aivan uusi. Amerikassa käytännöllä on pitkät juuret ja se toimii edelleen. Kodin ja koulun yhteistyöhankkeen vanhempain verstaas -malli syntyi eri toimijoiden yhteistyön tuloksena ja vanhasta amerikkalaisesta perinteestä tietämättä Espoossa muokattiin vanhempain vierailuista suomalaiselle koululle sopiva yhteistyömuoto.

4.5 Vanhempien käsitys kodin ja koulun yhteistyöstä

Vanhempien puheessa kodin ja koulun yhteistyö määrittyi Metson (2004, 79) tutkimuksessa useimmiten konkreettisiksi vanhempainilloiksi tai koulusta kotiin tulevaksi informaatioksi. Käytännössä kodin ja koulun yhteistyö on useimmiten vanhemmille tiedottamista. Yhteistyön sijaan sitä voisi kuvata yhteydenpidoksi, sillä vastavuoroisuus ja dialogisuus ovat olleet kodin ja koulun yhteistyössä vähissä.

Metso (2004, 129) lajitteli tutkimuksessa mukana olleet vanhemmat neljään eri toimijoiden ryhmään. Ensimmäisen ryhmän muodostivat koulun hallintoon osallistuvat vanhemmat, jotka olivat mukana koulun johtokunnissa. Johtokunnan kautta vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa viralliseen kouluun, kuten opettajien valintaan, koulun opetussuunnitelmaan ja koulun toiminnan kehittämiseen. Vanhemmat voivat tällöin vaikut-

taa koulun toimintaan, mutta johtokunnat eivät näyttäyty kollektiivisina vaikutuskanavina. (Metso 2004, 129.)

Toisen ryhmän vanhempia voidaan kutsua informaalisina toimijoina. He toimivat koulussa informaalisella tasolla ja järjestävät vanhempaintoimikuntaa luokan tai koulun tasolla. He saattavat toimia myös virallisessa koulussa opettajan apuna etenkin lasten ala-astevuosina. (Metso 2004, 130.)

Kolmannen ryhmän Metso nimeää tukijoiksi. Tukijat osallistuvat viralliseen kodin ja koulun yhteistyöhön, mutta myös informaaliin vanhempaintoimintaan, ei kuitenkaan toiminnan järjestäjinä, vaan esimerkiksi vierailijoina tai ostajina. Vanhemmat osallistuvat vanhempainiltoihin ja aktiivisten vanhempien järjestämiin tilaisuuksiin ja pitävät positiivisena sitä, että jotkut jaksavat olla innostuneita ja järjestää tapahtumia. Suurin osa vanhemmista kuuluu tähän ryhmään. (Metso 2004, 131.)

Neljänteen ryhmään kuuluvat sivustaseuraajat. He eivät juuri osallistu viralliseen eikä informaaliin kodin ja koulun yhteistyöhön. Vanhemmat ovat kiinnostuneita lapsensa koulunkäynnistä ja seuraavat sitä, vaikka eivät ole aktiivisesti osallistumassa tai vaikuttamassa kouluasioihin. Metson tutkimuksessa kodin ja koulun yhteistyö määräytyi vanhempainilloiksi ja koulusta kotiin tulevaksi informaatioksi. Tätä käsitystä kodin ja koulun yhteistyöstä Vanhempain verstaas -projektin on tarkoitus laajentaa. (Metso 2004, 131–132.)

5 YHTEISTYÖ OPETTAJAN JA KOULUN NÄKÖKULMASTA

5.1 Kodin ja koulun yhteistyö opettajakoulutuksessa

Vuosikymmenten kuluessa opettajan työ on muuttunut entistä vaativammaksi ja saanut yhä enemmän sosiaalityön piirteitä. Tutkimustulokset osoittavat että 1970- 1980- ja 1990-luvuilla opettajat eivät ole kokeneet saaneensa riittävästi koulutusta kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tutkimuksissa yhteisenä kokemuksena on, se että opettajakoulutuksessa ei anneta tarpeeksi ohjeita vanhempien kohtaamiseen. (Siniharju 2003, 30–31.)

Dita Hiilloksen ja Maria Mäkelän tekemän tutkimuksen mukaan sen sijaan Päivänkehrän koulun opettajat arvioivat opettajakoulutuksen antavan hyvät lähtökohdat yhteistyöhön vanhempien kanssa. Tutkimuksissa opettajat kuitenkin korostavat sitä, että hyvien työtapojen löytyminen yhteistyön ylläpitämiseksi muotoutuu vasta työelämässä. (Hiillos, Mäkelä 2009, 76.)

5.2 Yhteistyön muuttuminen opettajan kokemuksen karttuessa

Opettajien mielestä suurin merkitys siinä, millaista kodin ja koulun yhteistyötä tekevät, on omalla opettajakokemuksellaan. Työkavereilta, rehtorilta ja muilta opettajatuttavilta saadut ideat ja ohjeet auttavat muodostamaan omat työtavat. Omalla aktiivisuudella, innokkuudella ja kiinnostuksella saa eniten aikaan kodin ja koulun yhteistyössä. (Siniharju 2003,68–70.)

Päivänkehrän koulun opettaja Henna Kauria kertoo, että kokemuksen kautta työhön valikoituu itselle luontaisimmat tavat tehdä yhteistyötä. Työyhteisön käytännöt luovat hyvät puitteet tehdä sellaista yhteistyötä, mikä on juuri kyseessä olevan luokan vanhempien kanssa tarpeellista. Myös vanhempien kanssa voidaan miettiä yhteistä tekemistä, johon luokka sitoutuu. Esimerkiksi vuonna 2009 Kaurian ekaluokan vanhemmista on valittu yksi yhdyshenkilö, joka toimii opettajan ja vanhempien välisenä yhteyshenkilönä

vanhempien järjestämässä toiminnassa. (Henna Kauria, henkilökohtainen tiedonanto 14.4.2009.)

Täydennyskoulutus olisi kuitenkin tervetullutta vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen ja vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yhteistyön luonne on muuttunut vuosikymmenten saatossa ja nykyinen yhteys tulisi luoda monikulttuurisessa, tutkivassa ja erilaisuuden havaitsevassa näkökulmassa. Kodin ja koulun vuorovaikutusprosessissa pitäisi keskittyä kaikkien osallisten väliseen yhteyteen ja toistensa tuntemiseen. (Lehtolainen 2008, 430.)

5.3 Opettajan vastuu yhteistyön muodostamisessa

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön rakentamisen aloittamisesta on ensimmäiseksi opettajalla. Siniharjun tutkimusten mukaan tärkeä yhteistyön alussa on vanhempien ja opettajien tutustuminen toisiinsa, sillä ”kun on tutustuttu, on helpompi hoitaa myöhemmin asioita esimerkiksi puhelimitse.” (Siniharju 2005, 95.)

Opettajat kertoivat ensitapaamisissa useimmiten itsestään vain oman nimensä ja jotakin opettamastaan oppiaineesta, jotkut lisäksi lyhyesti työhistoriastaan. Osa opettajista teki selvän rajan opettajana toimimisen ja yksityisen elämän välille. Koulun ulkopuolisesta elämästä ei oppilaille kerrottu, vaikka se oppilaita joskus kiinnostikin ja he siitä kyselivät. (Metso 2004, 90.)

On tärkeää, että opettajat yrittäisivät nähdä lapsessa positiiviset puolet, ettei yhteydenpito kotiin perustuisi aina negatiivisille asioille. Tietenkin lapsen ongelmiinkin pitää puuttua ja niistä ilmoittaminen on vanhemmille tärkeää. Vanhemmat haluavat saada rakentavaa kritiikkiä, jotta voivat auttaa lasta. (Ovaskainen 2005, 27.)

Opettajien ammatillinen kieli voi hämmentää vanhempia, jotka saattavat muutenkin olla epävarmoja omasta roolistaan lapsen koulunkäynnissä. Lisäksi vanhempien omat negatiiviset koulukokemukset aiheuttavat ennakkoluuloja koulua kohtaan. (Ovaskainen 2005, 31.)

5.4 Koulun mahdollisuudet tukea vanhemmuutta

Aino Ovaskaisen Pro gradu -tutkielma tutkii kodin ja koulun yhteistyötä vanhemmuuden ja yhteisöllisyyden tukena. Ovaskaisen (2005, 70) haastattelemat vanhemmat kokevat, että nyky-yhteiskunnassa on tarvetta vanhemmuuden tukemiseen. Tähän löytyy syitä sekä perheiden yhteiskunnallisen ja sosiaalisen ympäristön muutoksesta että vanhempien omista asenteista. Darch, Miao ja Shippen kirjoittavat artikkelissaan, että opettajien tulee suunnitella yhteydenpito palvelemaan vanhempien tarpeita. Yhteydenpitoa pitää rakentaa heti koulun alusta lähtien ja vanhempia tulee rohkaista ja kannustaa kodin ja koulun yhteistyöhön. Yhteistyön tulee olla muutakin kuin vain ongelmien ratkaisemista. (Darch, Miao, Shippen 2004, 24) Myös Davern kirjoittaa, että opettajan olisi hyvä yhdessä vanhempien kanssa sopia yhteistyötavoista. Koulun alussa on tärkeää luoda vanhemmille positiivinen kuva yhteistyöstä sen jatkuvuuden kannalta. (Davern, 2004, 23.)

Ovaskainen listasi tutkimuksessaan neljä funktiota vanhemmuuden tukemiselle koulu- maailmassa. Niitä ovat sosiaaliset suhteet muihin perheisiin, yhteisvastuullinen kasvatusta, sekä lapsen kasvun tukeminen. Koulu voi tukea vanhempien kasvatustehtävää valistamalla sekä lapsia että vanhempia. Vanhemmat kuuntelevat mielellään luentoja muun muassa kasvatuksesta. Tuki koululta voisi olla joko ammattilaisten tukea perheille tai vertaistukea vanhemmille, jolloin koulu toimisi verkostoitumispaikkana perheille. (Ovaskainen 2005, 73–75, 94.)

Ovaskaisen (2005, 69) tutkimustulos on, että nyky-yhteiskunnassa on tarvetta vanhemmuuden tukemiseen. Tähän löytyy syitä sekä perheiden yhteiskunnallisen ja sosiaalisen ympäristön muutoksesta että vanhempien omista asenteista. Koulun tuki voisi olla ammattilaisten tukea perheille ja vertaistukea vanhemmille, jolloin koulu toimisi verkostoitumispaikkana perheille. Yhteinen tekeminen olisi tärkeää, mutta vanhempainilloissa ei ehditä puhumaan muusta kuin koulunkäyntiin liittyvistä perusasioista. Vanhempainilto-kulttuurin kehittäminen niin, että vanhempainilloista tulisi vuorovaikutuksellisempia ja jäsentyneempiä, saattaisikin olla ratkaisun avain. (Ovaskainen 2005, 76; 94.)

Ovaskaisen (2005, 138) tutkimuksessa kodin ja koulun yhteistyötä koskevaan kyselyyn vastanneiden vanhempien kesken väite ”koululla saisi olla enemmän tapahtumia myös vanhemmille” keräsi kannatusta. Ovaskainen kysyi vanhemmilta, millaiseen toimintaan he mieluiten osallistuisivat koululla. Ylivoimaisesti eniten ääniä (jokaisella vastaajalla 3 ääntä käytettävänä) sai perinteiset vanhempainillat (67 %). Vanhempia kiinnostivat myös keskustelutilaisuudet (45 %) sekä musiikki- ja ulkoilutapahtumat, kummatkin (35 %) Vähiten kannatusta keräsi koulun (esimerkiksi pihan) kunnossapitotalkoot (3 %) ja taiteen (10 %) ja näytelmien (7 %) tekeminen itse. Koulun tapahtumat ovat tärkeitä perheille, lapsille ne antavat vaihtelua ja vanhemmille mahdollisuuden tutustua kouluun. Lisäksi koululla on matala kynnyks, tapahtumat eivät maksa mitään ja ovat kaikille avoimia. (Ovaskainen 2005, 96.)

Davernin mukaan vanhempia kiinnostaa yhteys opettajaan ja toisiin vanhempiin, mutta eniten vanhempia kiinnostaa oma lapsi. Vanhemmat ovat usein kiinnostuneita lapsen käyttäytymisestä luokassa. Heitä epäilyttää istuvatko heidän lapsensa vain hiljaa luokan nurkassa. Jos opettajat avaavat ovensa luokkaan, vanhemmille on helpottavaa nähdä, miten heidän lapsensa käyttäytyvät luokassa. Myös tästä syystä vanhempain verstaan toiminta on hyvin perusteltua. (Davern 2004, 23.)

6 PROSESSIN KUVAUS

Tässä luvussa kuvaan Päivänkehrän koulussa toiminutta kodin ja koulun yhteistyö -hanketta siltä ajalta, kun olen siinä itse ollut mukana, eli kevästä 2008 hankkeen loppuun asti, syksyyn 2009. Luvussa kerron myös työni edistymistä.

6.1 Lähtötilanne

Päivänkehrän koulu oli minulle tuttu jo ennen hankkeeseen mukaantuloa. Olarin seurakunnassa harjoittelussa ollessani vuonna 2007 tein yhteistyötä Päivänkehrän koulun opettajien, oppilaiden ja vanhempien kanssa. Harjoittelun loppuvaiheessa Hanna Niemi kysyi kiinnostustani olla mukana Vanhempain verstaas -hankkeessa tekemällä siitä opinäytetyö. Aihe kiinnosti minua, koska lastentarhaopettajan kelpoisuutta tavoittelevana opinäytteeni tulee koskea lapsia. Tässä vaiheessa hankkeen toinen toimintavuosi oli jo käynnissä. Heti alussa minun osuudeksi muodostui kerätä hankkeen loppuvaiheista palautetta ja tutkia miten hanke on vaikuttanut kodin ja koulun yhteistyöhön Päivänkehrän koulussa.

Osallistuin hanketta koskevaan kokoukseen 4.1.2008 Päivänkehrän koululla. Minut esiteltiin opettajille. Seurakunnan työntekijän Emma Hyvärisen tunsin jo entuudestaan. Kokouksessa esiteltiin aiheita, joita minun toivottiin tutkivan työssäni. Päälimmäisinä aiheina olivat esimerkiksi; mitä vanhemmuudelle tapahtuu, kun lapsi menee kouluun. Emma Hyvärisellä oli kokemus, että esikoululaisten ja nuorempien lasten vanhemmat tuovat lapset sisälle kerhoihin, kun taas 1-luokkalaisten vanhempia ei kerhoissa enää näy. Opettajia puolestaan kiinnosti miten luokan ilmapiiri muuttuu hankkeen myötä. Opettajat ovat jo havainneet, että lapsen suosioon vaikuttaa esimerkiksi isän pitämä mielenkiintoinen oppitunti.

Hanna Niemi, Veli-Matti Kujala ja Dita Hiillos perehdyttivät minua tarkemmin hankkeeseen 11.2.2008. Sain paljon tietoa projektista ja ideoita kyselyyn, jonka tekisin 1–2-luokkalaisten vanhemmille. Aloin suunnitella ensimmäistä kyselyä Päivänkehrän kou-

lun alkuopetuksen lasten vanhemmille. Heli Sipilän ohjeistamana tutustuin Webropol ohjelmaan ja vielä helmikuun puolella ensimmäinen kysely oli valmis. Lähetin sen testiryhmälle, joista Hanna Niemi ja Veli-Matti Kujala antoivat minulle perusteellista palautetta. Tein korjaukset ja maaliskuun alussa lähetin kyselyn 1–2-luokkien opettajille, jotka välittivät kyselyni sähköpostilistojen kautta vanhemmille. Kun vastauksia ei heti kuulunut, lähetin vielä muistutuksen opettajille sähköpostilla, jotta vanhemmat saisivat kyselyn.

6.2 Hankkeen eteneminen

Päivänkehrän koululla pidettiin 6.4.2008 kokous hankkeen etenemisestä. Minun osaltani sovittiin, että teen kevään aikana vielä toisen kyselyn liittyen kevätretkeen, joka oli suunnitteilla. Samalla haastattelin ensimmäisen luokan opettaja Salla Sirkkasta ja 2-luokan opettaja Henna Kauriaa hankkeesta. Opinnäytetyössäni keskityn tutkimustuloksissani ensisijaisesti vanhemmille tekemiini kyselyihin. Haastatteluista saama tieto on auttanut minua jäsentämään hankkeen kulkua. Lisäksi sain opettajien näkökulman hankkeeseen, jota en ole analysoinut opinnäytetyön tutkimusosuuteen. Haastatteluissa olen muun muassa saanut vinkkejä mitä vanhemmilta kannattaa kyselyissä kysyä ja sitä kautta haastattelut ovat tukemassa työtä. Sivuan haastatteluiden tuloksia lyhyesti pohdinnassa.

19.5.2008 järjestettiin Velskolan leiripäivä seurakunnan leirikeskuksessa. Vanhemmat ja isovanhemmat oli kutsuttu paikalle. Isovanhempia ja vanhempia oli yhteensä 20 henkilöä. Heidän mukanaan oli myös muutama nuorempi sisarus. 1–2-luokkalaisia oli yhteensä 58 oppilasta.

Osallistuttuani leiripäivään lähetin 1-luokkalaisten vanhemmille Webropolin kautta kyselyn, jossa selvitettiin lähinnä leiripäivän mielekkyyttä ja tarvetta. Vastausprosentti jäi pieneksi, mutta muutamat vanhemmat antoivat arvokasta palautetta kodin ja koulun yhteistyöstä ja kehittämisideoita siihen.

Hanke päättyi jouluna 2008. En osallistunut hankkeen toimintaan kovin aktiivisesti hankkeen viimeisenä syksynä, koska tein opintoihini liittyvää harjoittelua ulkomailla. Joulukuussa 2008 hankkeen projektisuunnittelija Hanna Niemi pyysi minulta raporttia kyselyiden tuloksista. Tällöin kirjoitin auki ensimmäisen ja toisen kyselyn tuloksia.

6.3 Tutkimuksen tekeminen

Alkuvuodesta 2009 aloin keskittymään teoreettisen tiedon hankintaan. Etsin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja aloin kirjoittaa työni teoriaosuutta.

Kevään 2009 tein työ, työyhteisöt ja johtaminen jakson harjoittelun Päivänkehrän koulussa 1-luokalla Henna Kaurian ohjaamana. Harjoittelu oli opinnäytetyöni kannalta erittäin tärkeä ja pääsin näkemään läheltä koulun arkea. Kyselin ja sain vastauksia opettaja Kaurialta hankkeeseen liittyen. Harjoittelusta oli työni etenemiselle paljon hyötyä. Lyhyet koulupäivät antoivat minulle mahdollisuuden lukea aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja kirjoittaa työn teoriaosuutta. Vaikka hanke olikin jo varsinaisesti päättynyt, Henna Kaurian työssä hankkeen hedelmät näkyivät edelleen. Harjoitteluni aikana luokassa yksi isä ja yksi setä kävivät pitämässä oppitunnin. Sain olla mukana seuraamassa oppitunteja ja konkreettisesti nähdä millainen merkitys vanhempainverstaasitunneilla on. Alansa ammattilaiset tai harrastuksensa esittelijät tuovat erityistietoa, jota lapset jaksavat mielenkiinnolla seurata ja miettiä tunteja vielä monta kertaa jälkeenpäin.

Kevään aikana toteutin vielä yhden kyselyn syksyllä 2006 aloittaneiden koululaisten, eli nyt 3-luokkalaisten vanhemmille. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää ovatko he olleet tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön Päivänkehrän koulun alkuopetuksessa ja miten hanke heidän mielestään palveli tarkoitustaan.

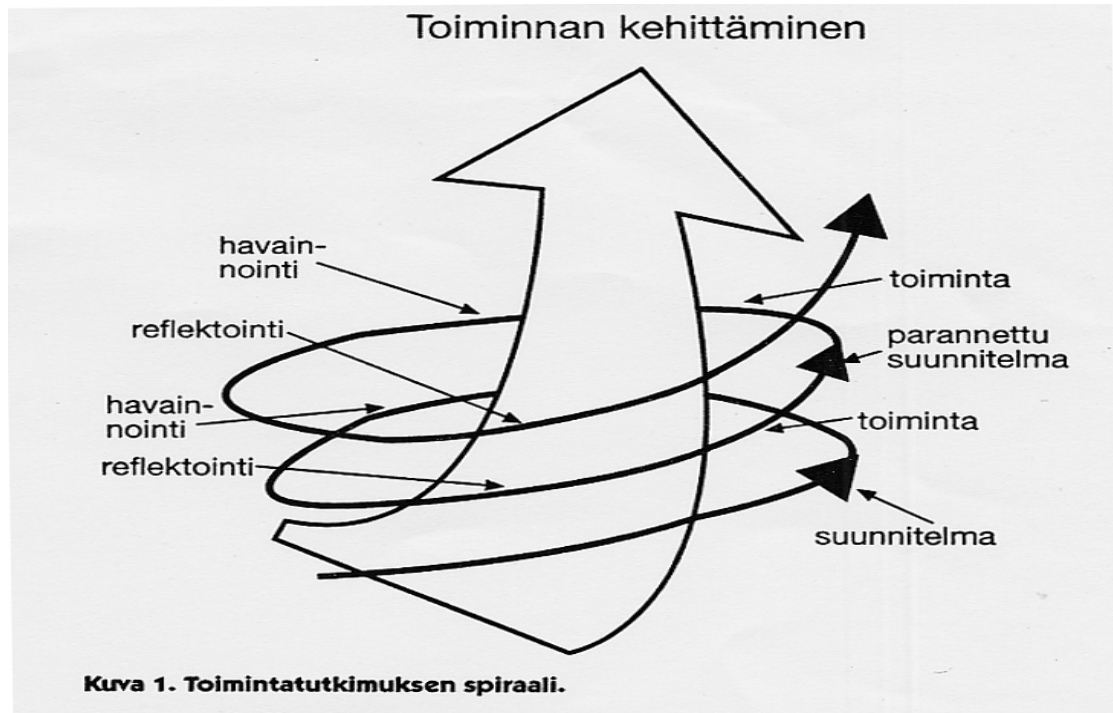
7. TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT

7.1. Tutkimustehtävä

Tutkimustehtävä kirjattiin ylös työyhteisötahon toiveet huomioon ottaen opinnäytetyön suunnitelmaan. Tutkimus etsii vastauksia siihen, miten opetusministeriön rahoittama kehittämishanke on edistänyt tavoitteeksi asetettua kodin ja koulun yhteistyön kehittämistä Espoossa Päivänkehrän koulussa. Työssä selvitetään, miten vanhempien aktiivisuus ja kodin ja koulun yhteistyö on hankkeen myötä muuttunut. Työssä pohditaan, miten hanke on vaikuttanut opettajiin, lapsiin ja vanhempiin ja onko hanke vastannut tarpeisiin, joita varten se on luotu. Tutkimustuloksiin pääsemiseksi käytetään toimintatutkimuksen eri keinoja, kuten kyselyitä, haastattelua ja osallistuvaa havainnointia.

7.2 Toimintatutkimus

Kurt Lewin otti toimintatutkimuksen käsitteen käyttöön vuonna 1946. Hän sanoi että tutkimus, joka ei tuota muuta kuin kirjoja, ei riitä. Toimintatutkimus on tutkimusstrateginen lähestymistapa, jossa käytetään välineenä useita erilaisia menetelmiä. Toimintatutkimuksen yhtenä tarkoituksena on ratkaista konkreettisia ongelmia. Tutkija toimii aktiivisena muutosagenttina yhteistyössä asiakkaan tai kohdeyhteisön kanssa. Toimintatutkimuksen luonteeseen kuuluu systemaattinen pyrkimys muuttaa ja parantaa jotakin käytännön asiaa: tuotetta, työpajaa, elämänlaatua ym. Toimintatutkimus etenee reflektoinnin, toiminnan ja havainnoinnin sykleissä. (Ruohonen 2009, 4.)

(Heikkinen 2001, 177)

Ruohonen on listannut toimintatutkimuksen ominaisuuksia, jotka toteutuvat myös tässä työssä. Toimintatutkimus on yhteistyössä tapahtuvaa ja tilannesidonnaista, case-tyyppistä tutkimista. Toimintatutkimuksella ei ole olemassa mitään yksiselitteistä ja kaikkien hyväksymää määritelmää eikä sitä voi erottaa siinä käytettyjen tutkimustekniikojen perusteella, koska ne vaihtelevat. (Kuula 2000, 218.)

Toimintatutkimukseen liitetään vahvasti vaatimus käytännönläheisyydestä. Heikkisen ja Jyrkämän (1999, 25) mukaan tutkimuksen tulee tavoittaa tavallisia ihmisiä ja heidän jokapäiväistä toimintaansa. He myös katsovat, että toimintatutkimus ei ole vain arkista toimintaa, vaan se tarjoaa siihen uudenlaista ymmärrystä. Toimintatutkimus sopii hankkeen tutkintatavaksi monipuolisuutensa vuoksi.

Toimintatutkimuksessa ei ole olemassa mitään ehdottomasti oikeaa tai väärää tietä. Se on jatkuvassa muutoksessa, minkä tähden sitä on myös vaikea kuvata. (Aaltola & Syrjälä 1999, 17.) Tärkeänä pidetään sitä, että tutkija tiedostaa oman lähestymistapansa ja siihen liittyvät piirteet.

Tutkimusraportissa tapahtumat esitetään yleensä, niin kuin tässäkin työssä, ajallisesti etenevänä sarjana. Lukijan on helppo seurata tapahtumien syy-seurausketjuja. Toimintatutkimukselle voidaan kirjoittaa sulkeutuva loppu, vaikka itse toiminta ei loppuisikaan. Tutkija voi myös rakentaa tutkimukselle ”lopun ilman loppua”, eli käyttää keskeneräisyyden estetiikkaa. (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2007, 151.) Tässä opinnäytetyössä kuvaan kodin ja koulun yhteistyötä hankkeen loppuvaiheissa, mutta vaikka hanke loppuu, työ aiheen parissa jatkuu ja tutkimuksen loppu jää avoimeksi.

Heikkisen mukaan toimintatutkimus ei ole varsinaisesti tutkimusmenetelmä vaan lähestymistapa tai asenne, jossa tutkimus kytketään toiminnan kehittämiseen. Toimintatutkimukselle on luontevaa yhdistää laadullisen ja määrällisiä menetelmiä. Heikkisen, Rovion ja Syrjälän mukaan laadullisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii yleensä olemaan objektiivinen ja ulkopuolinen, toimintatutkija aktiivinen ja vaikuttava toimija. (Heikkinen, Rovio ja Syrjälä 2007, 19, 36–37.)

7.3 Kyselyt, osallistuva havainnointi ja haastattelut työvälineinä

7.3.1 Kyselyt

Aineiston keräyksessä kyselyiden etuina on niiden nopeus ja vaivaton aineiston saanti. Huonona puolena kyselyissä on se, että ihmisiä on vaikea motivoida täyttämään niitä. Lomakkeilla voidaan kerätä tietoa esimerkiksi tosiasioista, toiminnasta, arvioista ja asenteista sekä mielipiteistä. Kyselyssä voi olla kolmen tyyllisiä kysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä vastaaja saa kirjoittaa vastauksen omin sanoin esitettyyn kysymykseen. Monivalintakysymyksissä vastaaja voi valita annetuista vaihtoehdoista kysymykseen yhden tai useamman vastauksen. Lisäksi kyselyissä voidaan tehdä asteikkoihin eli skaaloihin perustuvia kysymyksiä, joissa vastaaja valitsee vastauksensa numeroasteikolla, joissa asteikon päädyissä on vastausvaihtoehtojen ääripäät. (Hirsjärvi, 2009, 196–200)

7.3.2 Osallistuva havainnointi

Havainnointi on keinoa saada tietoa, toimivatko ihmiset niin kuin he sanovat toimivansa. Havainnoinnin avulla tutkija saa välitöntä ja suoraa tietoa tutkimuksen kohteesta. Havainnoinnin käänköpuolena on muun muassa se, että havainnoija saattaa sitoutua emotionaalisesti tutkittavaan ryhmään ja tilanteeseen. Osallistuvassa havainnoinnissa on tyypillistä, että tutkija osallistuu toimintaan. Käytännössä havainnoija osallistuu ryhmän elämään ja samalla esittää tutkittavalleen kysymyksiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2009, 212–217.)

Osallistuvan havainnoinnin avulla tutkija pyrkii ymmärtämään toimintaa laajemmin. Osallistumisen aste vaihtelee tutkimuksen eri vaiheissa. Välillä tutkija on ulkopuolinen tarkkailija, välillä hän on toiminnan keskipisteessä. (Heikkinen 2007, 106.) Itse luokassa ollessani joskus tein havaintoja ulkopuolisena, joskus taas osallistuin toimintaan. Vanhempain verstaas -mallin mukaisesti myös minä pidin yhden oppitunnin. Kerroin lapsille kokemuksistani ulkomailla. Näin sain tutkijana kokemuksen myös luokkaan tulevan vanhemman roolista.

Havainnointi sopii aineistojen hankintatavaksi silloin, kun tutkija haluaa nähdä tutkittavan kohteen tai ympäristön uudesta näkökulmasta. Havainnointi sopii menetelmäksi myös silloin, kun kohteesta ei ole aikaisempaa tietoa tai tutkimusta riittävästi. Havainnointi kytkee myös tiedon muita menetelmiä paremmin tutkittavaan kontekstiin ja todellisuuteen. Havainnointia voidaan käyttää täydentämään muulla tavalla esimerkiksi haastattamalla hankittua aineistoa. (Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a.)

Keväällä 2009 olin harjoittelussa Päivänkehrän koulussa 1-luokalla, jonka opettaja Henna Kauria oli harjoitteluohjaajani. Seurasin opetusta, opettajan työtä ja erityisesti kiinnitin huomioni kodin ja koulun yhteistyöhön. Osallistuin kahdelle vanhempain verstaas -tunnille. Osallistuvan havainnoinnin avulla sain tietoa, jota en olisi pelkillä kyselyillä ja haastatteluilla saanut tietooni. Osallistuva havainnointi on hyvä keino saada tietoa esimerkiksi asenteista ja asioista, joista ei ääneen puhuta.

7.3.3 Haastattelut

Suurena etuna muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna haastattelussa on se, että aineiston keruuta voidaan säädellä joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Haastattelussa on ratkaisevaa, miten haastattelija osaa tulkita haastateltavan vastauksia. Ongelmana voidaan nähdä myös se, että haastatteluaineisto on konteksti- ja tilannesidonnaista. Tuloksia ei voi kunnolla yleistää. (Hirsjärvi 2009, 205–207.) Tähän tutkimukseen haastatteluista saatiin paljon tausta- ja lisätietoa, joka helpotti tutkijaa muun aineiston käsittelyssä.

7.4 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmäksi muodostui Päivänkehrän koulussa 2007 ja 2008 aloittaneiden oppilaiden perheet. Ensimmäinen kysely lähetettiin keväällä 2008 koulunsa 2007 ja 2008 aloittaneiden oppilaiden vanhemmille. Toinen kysely koski 1-luokkalaisten retkipäivää, joten kysely lähetettiin vain vuonna 2008 aloittaneiden lasten vanhemmille. Viimeinen kysely lähetettiin keväällä 2009 koulunsa 2007 aloittaneiden oppilaiden perheille, koska he, olivat hankkeen kohderyhmänä koko alkuopetuksen ajan.

7.5 Aineiston käsittely ja analysointi

Tutkimusaineiston kyselytulokset kerättiin Webropol-menetelmällä. Vanhemmat saivat sähköpostilla linkin kyselyyn ja vastasivat Internetissä kyselyyn. Webropol kokoaa tulokset automaattisesti yhteen kysymys kysymykseltä ja tutkijan on helppo lukea niitä. Kyselytulokset tulostettiin paperille ja kohta kohdalta käytiin läpi tutkimustulokset.

Niemisen ja Åstedt-Kurjen mukaan mitään tutkimuksen aineiston analysoinnissa käytettävää tekniikkaa ei voida tarkastella irrallaan muusta tutkimuksen kokonaisuudesta. Tutkijan tulee selvittää, miten hän tutkimuskohteensa ymmärtää ja miten hän ajattelee siitä parhaiten saavansa tietoa. (Nieminen & Åstedt-Kurki 1993.) Myös Heikkinen kirjoittaa, että tutkija suhtautuu tutkimuskohteeseensa eri tavalla riippuen hänen aikai-

semfasta elämäkokemuksestaan. Toimintatutkija pitää tutkimustaan puheenvuorona, jonka tarkoitus on tuottaa hedelmällistä keskustelua, ei lopullista totuutta. (Heikkinen 2007, 153–154). Olen kirjoittanut opinnäytetyön nuoren naissosionominopiskelijan silmälasien takaa ja se saattaa tutkimusanalyysissä näkyä. En voi samaistua vanhempien kokemuksiin täydellisesti, koska minulla ei ole omia lapsia ja loppuen lopuksi minulla ei oikeastaan ole juurikaan käsitystä siitä, kuinka paljon vaatii vanhemmilta pitää yhteyttä kouluun. Toisaalta olen ollut tutkimuksessa puolueettomana toimijana ja pystynyt seuraamaan hanketta objektiivisesti. Olen ollut hankkeen toiminnassa mukana lähes kaksi vuotta ja päässyt sisälle hankkeeseen. Tämä työ todella on puheenvuoro hankkeen arviointiin. Opinnäytetyöni esittämiä hankkeen tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää kodin ja koulun yhteistyön parantamisessa Päivänkehrän koulun uusissa hankkeissa, mutta niitä voidaan myös käyttää yleisessä keskustelussa kodin ja koulun yhteistyöstä.

Kyselyiden tutkimustuloksissa on käytetty paljon suoraan vanhempien kirjoittamia kommentteja. Kommentit ovat numeroitu niin, että numeron edessä kirjain V (=vanhempi). Annoin jokaiselle kyselyihin vastanneelle järjestyksessä oman koodin (V1, V2, V3 jne.). Tuloksissa on käytetty joiltakin vanhemmilta useampia kommentteja, joten silloin sama koodi esiintyy useampaan kertaan. Kyselyt ovat tehty anonyymeina ja kaikki kolme kyselyä on suunnattu osittain samoille vastaajaryhmille, en pystynyt eri kyselyistä tunnistamaan samoja vanhempia. Siksi numerointi jatkuu seuraavan kyselyn tuloksissa, eikä vanhempia eri kyselyiden välillä ole tunnistettu. Jollakin vastanneella vanhemmalla saattaa siis olla kolmekin eri V-koodia. Lisäksi kyselyyn vastasi yksi iso-vanhempi, ja anonymiteetin säilyttämiseksi myös hänellä on V-koodi.

Tutkimustuloksissa olen käyttänyt niin prosenttilukuja kuin vastanneiden lukumäärää, jotta tutkimustulokset tulisivat esitellyiksi mahdollisimman hyvin. Vastaajien lukumäärän olen merkinnyt kirjaimella N.

Esimerkiksi:

Kysyin vanhemmilta ovatko he osallistuneet Vanhempainverstas yhteistyöhankkeen toimintaan, johon vastanneista 20 % (N7) vastasi kyllä ja 80 % (N28) ei.

8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Vanhempien tyytyväisyys kodin ja koulun yhteistyöhön keväällä 2008

Ensimmäisen kyselyn (LIITE 1) vastaukset on saatu 4.3.–1.4. Kyselyssä tarkoitus oli selvittää vanhempien tyytyväisyyttä Vanhempainverstas kodin ja koulun yhteistyöhankkeen toimintaan. Kysely toteutettiin niin, että opettajat lähettivät sähköpostilla vanhemmille linkin Internet-kyselyyn. Kysely lähetettiin kaikille Päivänkehrän koulun 1 ja 2-luokkalaisille ja vastauksia sain yhteensä 35. Hieman alle puolet perheistä vastasi kyselyyn, mutta saadut vastaukset antavat kuitenkin kattavan kuvan vanhempien suhtautumisesta Vanhempainverstashankkeeseen.

8.1.1 Yhteistyö on pysynyt ennallaan

Vanhemmista reilu puolet koki, että hankkeen aikana ei ole tapahtunut muutoksia kodin ja koulun yhteistyöstä. 11 vanhemmista ettei osaa sanoa ja neljä huomasi muutoksia tapahtuneen. Muutoksen huomanneet vanhemmat kuvailivat muutosta näin:

Muiden vanhemmat tulleet tutuksi ja opettajat. (V1)

Vanhempain verstas on uutta. (V2)

Yhteydenpito on ollut tiivistä, samoin vanhempainverstasvierailuja on ollut paljon. (V3)

Kysyin vanhemmilta ovatko he osallistuneet Vanhempain verstas yhteistyöhankkeen toimintaan, johon 20 % (N7) vastasi kyllä ja 80 % (N28) ei. Nämä 7 osallistunutta vanhempaa kertoivat, että joku perheestä on käynyt pitämässä oppitunnin työstään tai harrastuksestaan koulussa. Luokka oli myös tehnyt vierailukäynnin erään vanhemman työpaikalle. Yksi vanhemmista mainitsee olleensa hankkeen aloitustilaisuudessa Hvittor-pissa, mutta ei ole sen jälkeen osallistunut hankkeeseen.

8.1.2 Vanhempain vierailut

Vanhempain vierailuihin ollaan oltu tyytyväisiä niin vanhempien, lasten kuin opettajienkin osalta. Vanhemmat ovat oppineet tuntemaan paremmin muita vanhempia, opettajia ja lapsen luokkatovereita. Lapset puolestaan ovat olleet innostuneita, kiinnostuneita ja oppineet varmasti paljon uutta. Perheet, jotka ovat osallistuneet hankkeeseen aktiivisesti, ovat saaneet siitä paljon iloa ja hyötyä. Vanhempainvierailut ovat innostaneet vanhempia pitämään tunteja toisenkin kerran. Vanhemmat myös kannustavat toisiaan pitämään vanhempain verstaasitunteja jatkossakin. Vanhemmat kertovat kokemuksistaan näin:

(Vanhempain vierailu oli) erittäin positiivinen kokemus; tilaisuus tutustua lapseni luokkakavereihin, opettajaan. (V4)

Erittäin positiiviset kokemukset. Visiitti oli itselle todella hauska ja parasta oli ekaluokkalaisemme suunnaton ylpeys meistä, hänen nauttimansa huomio ja se, että hän sai kolmesta lapsestamme olla keskipisteenä. (V5)

Aluksi lapseni vastusti ”et kyllä tuu pitämään meille tuntia”, mutta kun sai kotona osallistua tunnin valmisteluun olikin hyvin innoissaan. Muille vanhemmille: rima matalalle, aiheen ei tarvi olla ihmeellinen, lapset osallistuvat innokkaasti, kyselevät ja kertovat omia kokemuksiaan (enemmän ja vähemmän aiheeseen liittyen), tunti on yllättävän lyhyt aika. :) (V4)

Hyvä kokemus. Lapset olivat avoimia ja kiinnostuneita, myös monilta vanhemmilta tuli positiivista palautetta jälkeensä. (V6)

Pyydettiin jopa uusintavierailua toisten opettajien taholta. (V7)

Vanhemmilta kysyttiin myös mitä hanke on heille antanut. Vastaajat saivat valita useamman kohdan. Vastanneista 13 sanoo, että opettaja on tullut tutummaksi, 9 sanoo, että toiset vanhemmat ovat tulleet tutummaksi. 3 vastaajaa sanoo tietävänsä nyt enemmän lapsen koulunkäynnistä ja 1 vastaaja on sitä mieltä, että lapsi on innostuneempi koulunkäynnistä. Vähän vajaa puolet vanhemmista (N14) on samaa mieltä siitä, että lapsen luokkakaverit ovat tulleet tutummiksi.

14 vastaajista sanoo, ettei hanke ole antanut heille mitään. Yksi vanhempi perustelee tätä sillä, että ”mistään vastaavasta ei ole ollut edes puhetta, mielelläni olisin osallistu-

nut esim. ammattiani esitellen.” (-13321274) (V8) Suurin osa vanhemmista sanoo (N19) ettei hanke ole vienyt heiltä yhtään aikaa. Kymmenen vastaajan mielestä hanke on vaatinut heiltä vain vähän aikaa. Neljä vanhemmista kertoo, että hanke on vaatinut omien työaikojen järjestelyä ja kaksi kertoo hankkeen vaatineen lastenhoitajan järjestämisestä kotiin. Kukaan vanhemmista ei ole kokenut hanketta rasitteeksi.

8.1.3 Seurakunnalta toivotaan tiiviimpää osallistumista

Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä (N17) seurakunnan osallistumisesta hankkeeseen. 4 vanhemmista ilmaisi, etteivät ole tyytyväisiä seurakunnan mukana oloon hankkeessa. Seurakunnan toivottiin osallistuvan entistäkin aktiivisemmin hankkeeseen. ”*Saisi olla enemmänkin mukana*” kommentti ilmeni useampaan otteeseen vastauksissa. Kaksi vastaajaa jäi ihmettelemään, miten seurakunta on ollut hankkeessa mukana. ”*En tiedä edes seurakunnan osallistuneen.*” Tähän mennessä seurakunta onkin tarjonnut pääosin vain tiloja ja ollut rahallisena taustatukijana. Vanhempien mielestä seurakunta voisi osallistua hankkeeseen tiiviimmin. Hanke on seurakunnalle hyvä mahdollisuus olla läsnä alueen alkuopetukseen kuuluvien lasten lähellä.

8.1.4 Vanhempien tyytyväisyys tiedonvälitykseen

Tiedonvälitykseen vanhemmat ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta erittäin tyytyväisiä. Vastaajista 28 on tyytyväisiä tiedonvälitykseen ja yhteydenpitoon koulun kanssa. Vain kaksi vastaajaa ei ole. Sähköposti on koettu käteväksi tavaksi olla yhteydessä. Sähköpostin välityksellä opettajaa on helppo lähestyä ja tieto kulkee hienosti molempiin suuntiin. Eräs vastaaja halusi myös huomioda, että ”*olemme muutoinkin yhteydessä paljon kouluun, ei pelkästään tämän hankkeen kautta*” (V3)

Vanhemmat, jotka eivät ole tyytyväisiä tiedonvälitykseen perustelevat asiaa näin:

Kotiin ei ole ensimmäisen esittelykerran jälkeen tullut oikeastaan mitään infoa. (V8)

Minusta koulusta ei juuri ole otettu kotiinpäin yhteyttä kuin yleisissä asioissa, kuten retkijutuissa, muuttuneissa lukujärjestyksissä tmv. (V9)

8.1.5 Vanhempien esittämiä kehitysehdotuksia

Vanhemmat antavat myös kehitysehdotuksia hankkeelle.

(Haluaisin kehittää) kodin ja koulun yhteistyötä! Opettajan puhelinnumeron saaminen olisi mukava asia, ei tarvitsisi esim. lapsen poissaoloista soitella kissojen ja koirien kanssa ihmisiä koulusta etsiskellen, vaan SMS opettajalle riittäisi, kuten vanhemman poikamme tapauksessa. Tuskin vanhemmissa sentään sellaisia häirikköjä löytyy, että terrorisoivat opettajaa häirikkösoitoilla. Tai olisi sitten koulun puolesta virkakännykät opettajilla! (V8)

(Haluaisin) lisää yhdessä tekemistä! (V4)

(Haluaisin) vapaamuotoisia yhteistilaisuuksia, kuten viime kevään retki. (V10)

Vanhemmat suuntasivat toiveitaan myös Diakin opiskelijoille:

Jotakin kerhotoimintaa iltapäivälle opiskelijoiden pitämänä, saisi kokemusta ja mukavaa vastapainoa opiskeluun. (V1)

Opiskelijat voisivat vetää koulussa jotakin kerhoa opiskelun ohella. Kerhotoimintaa toivoisin koululle lisää. (V3)

8.1.6 Hanke ei tullut tutuiksi kaikille

Hiilloksen ja Mäkelän tekemä tutkimus Vanhempain verstaas -hankkeen ensi vaiheista viittasi siihen, että hanke oli jäänyt osalle vanhemmista puolivillaiseksi. Myös tässä tutkimuksessa kerätyt palautteet viestivät samaa. Vanhempain verstaas tiedotteet eivät ole ilmeisesti lapsen koulurepussa kulkeneet kaikkien vanhempien luo, tai tiedotteet on jäänyt kotona lukematta. Alkuinnostuksen jälkeen toiminta näyttäytyi vain niille, jotka tulivat itse pitämään tunteja ja niille, joiden lapset kertoivat kotona vierailuista. Van-

hempien vastausten perusteella hankkeesta tiedottamiseen olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota.

Omituinen kysely, tämä kehityshanke ei ole näkynyt millään tavalla missään, olisiko pitänyt? Vanhempainverstaita on pidetty luokassa, mutta niistä tietävät tarkemmin vain lapset, emme me aikuiset. (V11)

Koko hanke jäi aika puolivillaiseksi: kotiin ei tullut juuri mitään tietoa mistään, esittelytilaisuus jäi mieleen ja samoin vuoden takainen pikkujoulupajatilaisuus, mutta muuten koko homma ei oikeastaan koskettanut perhettämme millään tavalla. (V8)

Mielestäni olen aktiivinen vanhempi. Hankkeesta ei sinänsä jäänyt mitään pahaa sanottavaa, mutta ei siitä kylläkään paljon kuulunutkaan. Oli muutama tiedote, että sellainen alkaa ja sitten muistaakseni yksi työpaja, mutta sekään ei jäänyt mieleen. Hankkeen pitäisi ensisijaisesti olla näkyvä, jos siitä haluaa palautetta. (V12)

Osa vanhemmista puolestaan koki hankkeen todella positiiviseksi ja antoi kannustavaa palautetta. Vanhemmat, jotka osallistuivat aktiivisesti hankkeeseen, toivovat todella toiminnan jatkuvan ja yhteistyön kouluun kehittyvän entisestään.

Hanke on ollut kaikin puolin hyvä tässä vaiheessa kun lapset vasta aloittavat koulutaivaltaan. (V13)

Hanke on hyvä ja toivon että siihen löytyisi kiinnostusta jatkossakin vanhemmilta ja opettajilta, vaikka kaikilla aina onkin kiire. Koulu, opettajat ja oppilaat ja toiset vanhemmat tulevat tutummaksi, mikä ei voi olla huono asia missään suhteessa. (V7)

8.2 Vanhempien tyytyväisyys Velskolan leiripäivään

Toinen kysely (LIITE 2) tehtiin myöhemmin keväällä ja sen tarkoituksena oli kerätä mielipiteitä ekaluokkalaisille 19.5.2008 järjestettyyn Velskolan leiripäivään. Kyselyn lisäksi huomioita leiripäivästä keräsin myös havainnoimalla itse osallistumalla leiripäivään ja keskustelemalla vanhempien ja isovanhempien kanssa. Kysely lähetettiin siis vain 1-luokkalaisten vanhemmille, koska 2-luokkalaiset eivät osallistuneet leiripäivään.

Vanhemmat ja isovanhemmat oli kutsuttu mukaan ja leiripäivään osallistuikin 58 lasta ja 20 vanhempaa ja isovanhempaa. Koska osalla lapsista oli esimerkiksi kaksi isovanhempaa mukana, noin joka neljännellä lapsella oli aikuinen mukana.

8.2.1 Onnistunut leiripäivä

Päivä oli onnistunut ja osallistuneilta vanhemmilta ja isovanhemmilta tuli paljon positiivista palautetta. Eräs äiti nautti siitä, että sai antaa kerrankin huomiota vain yhdelle lapsistaan. Henkilökohtaisen huomion saaminen lapselle on erittäin tärkeää. Hauskaksi koettiin vanhat suomalaiset perinneleikit, joita varmasti jokainen aikuinen on itse lapsena leikkinyt.

Ne vanhemmat, jotka eivät päässeet mukaan, harmittelivat, etteivät töiden takia voineet osallistua. Opettajat olivat tyytyväisiä päivään, mietteenä heräsi se, voisivatko vanhemmat osallistua tulevaisuudessa myös leiripäivien suunnitteluun. Myös lapset vaikuttivat iloisilta ja reippailta, pääosin hekin olivat nauttineet päivästä.

Heti leiripäivän jälkeen vanhemmille lähetettyyn kyselyyn vastasi 11 vanhempaa (9 äitiä ja 2 isää) ja 1 isovanhempi. Kysely oli suunnattu lähinnä leiripäivässä mukana olleille ja vastanneita, jotka eivät osallistuneet leiripäivään oli vain neljä.

Selvitin kyselyssä, mitä retkipäivä antoi siihen osallistuneille vanhemmille. Kysymyksen vastanneita oli seitsemän ja heistä kolme sanoo, että opettaja tuli tutummaksi. Kahden mielestä toiset vanhemmat tulivat tutummaksi. Kuusi vastaajaa seitsemästä sanoo, että lapsen luokkatoverit tulivat tutummaksi ja viisi kertoo rinnakkaisluokkien välien lähentyneen. Kukaan vastanneista ei ollut sitä mieltä, etteikö retkipäivästä olisi ollut hyötyä.

Vanhempien mielestä onnistuneinta oli se, että toimintaa oli juuri sopivasti.

Oli kiva kun lapsille tutut opiskelijat (Diakin harjoittelijat) olivat menossa mukana. Ruoka oli erinomaista. Mukava reissu.” (V14)

Yhteiset ulkoleikit saivat kiitosta kolmelta palautteen antajalta. Luonnon hyödyntäminen nostettiin myös esille.

Lasten kodinrakennusleikit luonnonmateriaaleista oli kiva ja perinteitä vaaliva leikki. Toivottavasti tämä innostaa lapsia jatkamaan myöhemminkin vastaavanlaisia luovia leikkejä”. (V15)

Myös lapset olivat kotiin tullessaan kertoneet retkipäivästä. Heille hauskinta ja mukavinta oli ollut mm. leikkiminen, jalkapallon pelaaminen, majojen rakentaminen Diakin harjoittelijoiden näkeminen ja vanhempien läsnäolo. Eräälle lapselle oli jäänyt päällimmäisenä vain harmitus, koska oli neuvottu ottamaan hyppynaru mukaan, mutta missään ei voinut hyppiä. (V16)

8.2.2 Vanhempien parannusehdotuksia leiripäivään

Kyselyyn vastanneista puolet, 6 henkilöä sanoo että tämänkaltaiset retkipäivät vaikuttavat kodin ja koulun yhteistyöhön paljon. Jonkin verran vastauksia oli viisi ja yksi vastanneista vastasi kysyttäessä retkipäivien vaikuttavuudesta kodin ja koulun yhteistyöhön, ettei osaa sanoa. Vähän ja ei lainkaan vastauksia ei tullut yhtään.

Vanhemmat antoivat retkipäivästä pääosin positiivista palautetta, mutta esittivät myös ehdotuksia siitä, mitä olisi pitänyt tehdä toisin.

Päivän yhteydessä olisi ollut mukavaa kuulla opettajan ja vanhempainverstashankkeen tutkijoiden mielipiteitä yhteistyön onnistumisesta. (V17)

Olisi ollut mukavaa jos muitakin vanhempia olisi ollut enemmän mukana niin heidän kanssaan olisi ollut kiva tehdä jotain yhdessä. (V18)

Odotin päivältä vähän panostetumpaa ohjelmasuunnittelua. Olisi kannattanut ehkä hyödyntää opiskelijoiden voimavarat paremmin, koska henkilökuntaa oli ainakin paljon. Esim. Erilaisia rasteja ympäristöön, jonne aikuiset olisi jaettu vetämään toimintaa. (V19)

Oloisin kaivannut retkipäivän yhteydessä opettajilta/ hankkeen kehittäjiltä palautetta meille vanhemmille miten teidän mielestänne yhteistyön kehittämisessä ollaan onnistuttu ja keskustelua mitä me vanhemmat voisimme jatkossa tehdä asian hyväksi. (V20)

Vanhemmat eivät ole saaneet tarpeeksi palautetta hankkeen aikana ja hankkeen jälkeenkään palaute vanhemmille taitaa jäädä antamatta. Lisäksi vanhemmat odottivat opettajilta lisää panostusta retkipäiviin. Vaikka toiminta on jo nyt hyvää, voitaisiin yhteisiä retkiä kehittää niin, että vanhemmille järjestettäisiin esimerkiksi keskustelutuokioita. Retkipäivät on järjestetty lapsen ehdoilla, mutta olisi hyödyllistä lisätä perheiden retkipäiviin, myös erityisesti vanhemmille suunnattua ohjelmaa. Vanhemmat voisivat tutustua toisiinsa ja saada vertaistukea. Mahdollisuuksien mukaan voisi pyytää mukaan myös kasvatuksen ammattilaisia johtamaan keskustelua.

Kaikki vastanneet vanhemmat toivovat että vastaavia retkipäiviä järjestettäisiin säännöllisesti jatkossa. Erään vanhemman mielestä vastaavanlaisia vanhempien ja lasten yhteisiä retkipäiviä olisi hyvä olla 1-2 vuodessa.

Kysyin vastaajilta myös, onko kodin ja koulun välinen yhteistyö muuttunut kuluneen kevään (2008) aikana. Yksi vastaajista sanoo, että muutosta on tapahtunut huomattavasti, perusteluja ei kuitenkaan ole annettu. Neljä vastaajaa sanoo, että yhteistyö on muuttunut jonkin verran. Yksi vanhemmista antaa perusteluksi sen, että toiset vanhemmat ovat tulleet tutuiksi ja lapset ovat tutustuneet toisten lasten vanhempiin. Yksi vastaajista sanoo, että vanhempainvarttia ei ole järjestetty. Loput vastaajat ovat vastanneet ei osaa sanoa tai muutoksia ei ole tapahtunut. Näiden vastausvaihtoehtojen kannattajat eivät ole antaneet perusteluja vastauksilleen. Kukaan vastaajista ei perustele muutosta vanhempainverstashankkeella.

Vastaajat kommentoivat myös tyytyväisyyttään yhteistyöhanke Vanhempainverstaaseen. Kaksi vastaajaa on erittäin tyytyväisiä, ja 8 melko tyytyväisiä hankkeen toimintaan. Yksi on jättänyt vastaamatta ja yksi vastannut ei osaa sanoa.

Toivottavasti tämä (vanhempainverstaas) toiminta muodostuu perinteeksi ja yhä useammat vanhemmat tulevat mukaan. (V14)

8.3 Vanhempien mielipiteitä päättyneestä hankkeesta

Kolmannen ja viimeisen kyselyn (LIITE 3) lähetin keväällä 2009 kolmasluokkalaisten vanhemmille, koska he ovat olleet mukana Vanhempainverstashankkeessa koko alkuopetuksen ajan (siihen että hanke päättyi.) Tulokset kerättiin aikavälillä 5.4.–4.5.2009. 3-luokkalaista on Päivänkehrän koulussa kolme luokkaa, kaksi tavallista ja yksi musiikkiluokka, johon on kolmannen luokan alkaessa siirtynyt oppilaita myös muista Espoon kouluista. Lähetyn kyselyn kuitenkin myös musiikkiluokkalaisten vanhemmille. Vastausprosentti jäi hieman alle viidenkymmenen ja vastauksia sain 26 kappaletta.

8.3.1 Vanhempien tyytyväisyys kodin ja koulun yhteistyöhön keväällä 2009

Tulosten mukaan suurin osa vanhemmista on erittäin tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön. Vastanneista puolet määrittelee tyytyväisyytensä kodin ja koulun yhteistyöhön keskinertaiseksi. Kukaan vastaajista ei ole kuvannut kodin ja koulun yhteistyötä keskinkertaista huonommaksi. Toinen puoli vastaajista kertovat olevansa tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön.

Vanhempainverstashankkeesta tehdyn ensimmäisen opinnäytetyön tekijät havaitsivat heti työnsä alkuvaiheessa, että vanhempien oli vaikea motivoitua yhteistyön kehittämiseen, koska he katsoivat sen toimivan jo hyvin. (Hiillos, Mäkelä, 2) Tämän kohdan vastauksien perusteella on siis vaikea sanoa, onko vanhempainverstaas vaikuttanut vanhempien tyytyväisyyteen kodin ja koulun yhteistyöhön.

8.3.2 Yhteistyön määrä on pysynyt samana

Vanhemmat vastasivat kysymykseen, onko yhteistyö koulun kanssa lisääntynyt tai vähentynyt lapsen siirryttyä kolmannelle luokalle. Yhden vastaajan mukaan yhteistyö on lisääntynyt merkittävästi. Yhdentoista vastaajan mukaan yhteistyö on lisääntynyt jonkin verran. Ja kahdeksan sanoo että yhteistyötä on yhtä paljon kuin aikaisemminkin. Viiden

vastaajan mielestä yhteistyö on vähentynyt jonkin verran ja yhden vastaajan mukaan yhteistyö on vähentynyt merkittävästi. Keskimäärin Päivänkehrän koulun 3-luokkalaisten vanhemmat ovat tällä hetkellä sitä mieltä että yhteistyön määrä on kuta-kuinkin pysynyt samana kodin ja koulun välillä, vaikka lapset ovat nyt vanhemmalla luokka-asteella ja Vanhempainverstashankkeen toiminta on päättynyt.

Mielipiteitä vanhempien kanssa jakoi kysymys siitä onko kodin ja koulun yhteistyö muuttunut kolmen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Reilu kolmasosa vanhemmista valitsivat vaihtoehdon jonkin verran. Vanhemmat perustelivat asiaa näin:

On mielestäni luonnollista että kahtena ensimmäisenä vuonna yhteistyö on tiiviimpää ja nyt ”isoina” kolmasluokkalaisina tarve on jo hieman pienempi. En siis pidä yhteistyön luonteen muuttumisesta varsinaisesti ongelmana. (V21)

(Yhteistyöhön on tullut) enemmän avoimuutta ja sähköposti on tullut mukaan viestintäkanavaksi. (V22)

Tiedotteet tulevat entistä voimakkaammin sähköpostilla ja niiden sisältö on perusteellisempi. (V23)

Tiedottaminen on lisääntynyt, mikä on hyvä asia. (V24)

Yksi vastaajista sanoo yhteistyön muuttuneen paljon. Selkeitä perusteluja vastaaja ei kuitenkaan anna. Kuusi vastaajaa ei osaa sanoa yhteistyön muuttumisesta. Ei paljoa vaihtoehdon on valinnut viisi vastaajaa. Vastaajista kolme on sitä mieltä, että yhteistyö ei ole muuttunut ollenkaan. Vanhemmat kertovat yhteistyön muuttuneen lähinnä sähköpostin lisääntyneenä käyttönä. Jokunen vanhempi antaa palautetta myös siitä, että yhteistyö on muuttunut negatiivisempaan suuntaan.

Yhteisiä tilaisuuksia on vähemmän. Sähköpostiviestintä lisääntynyt. (V25)

Pyysin vanhempia arvioimaan miten eri yhteistyömuodot toimivat ja ovat toimineet Päivänkehrän koulussa. Vaihtoehdot jokaisen yhteistyömuodon kohdalla olivat hyvin, keskinertaisesti, vaihtelevasti, huonosti, en osaa sanoa, en ole osallistunut, ei ole järjestetty.

8.3.3 Sähköposti toimivin yhteydenpitoväline

Parhaiten toimiva yhteistyönmuoto on ylivoimaisesti sähköposti. 24 vastaajaa kahdestakymmenestäkuudesta on sitä mieltä, että sähköposti toimii hyvin. Kaksikymmentäyksi vastaaja ovat tyytyväisiä opettajien ja vanhempien kahdenkeskeisiin keskusteluihin, esimerkiksi vanhempainvartteihin. Myös koulun juhlat, esimerkiksi joulu- ja kevätjuhla toimivat vanhempien mielestä hyvin (N18) tai keskinkertaisesti (N5).

Vanhempainillat kuitenkin jakavat jo ihmisten mielipiteitä. 15 vanhemmista sanoo, että vanhempainillat toimivat hyvin, viiden vastaajan mielestä keskinkertaisesti ja kahden mielestä vaihtelevasti. Kaksi vastaajista ei ole osallistunut vanhempainiltoihin ja kahden mukaan vanhempainiltoja ei ole järjestetty.

Reissuvihko yhteydenpidon välineenä toimii kymmenen vanhemman mielestä hyvin, kahdeksan mielestä keskinkertaisesti ja viiden mielestä vaihtelevasti. Kaksi vastaajista sanoo, että reissuvihko toimii huonosti yhteydenpidon välineenä. Paperitiedotteisiin kotona ollaan tyytyväisiä. 14 sanoo, että paperitiedotteet toimivat hyvin, viiden mukaan keskinkertaisesti ja kahden mukaan vaihtelevasti.

Vanhempain verstaas toiminta on toiminut hyvin vain yhden vanhemman mielestä. Kahden mukaan toiminta on ollut keskinkertaista ja yhden mukaan vaihtelevaa. Kahdeksan vastaajaa valitsi ruudun en osaa sanoa ja yhdeksän en ole osallistunut. Neljä vanhemmista ei ole ollut tietoinen vanhempainverstastoiminnasta. Yhden vastaajaan mielestä vanhempainverstashanke on toiminut huonosti koulun yhteistyömuotona.

8.3.4 Vanhempien toiveita

Kysyin kolmasluokkalaisten vanhemmilta, mitä muutoksia he kaipaavat kodin ja koulun yhteistyöhön. Suurin osa avoimesta palautteesta viestii, että vanhemmat ovat tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön eivätkä juuri kaipaa muutoksia.

Toivon lapsen osaamisen kehittämiseen tähtävää vuoropuhelua lapsen oman opettajan kanssa. (V26)

Toivoisin opettajien olevan luonnollisempia kommunikoinnissaan. (V22)

Avoimuus on tärkeää, oli sitten kyse hyvästä tai pahasta. (V28)

Vastaukset viestivät, että vanhemmat kaipaavat keskustelua ja vuorovaikutusta niin toisten vanhempien, kuin ammattilaistenkin kanssa. Avoin vuorovaikutus ja luottamus auttavat parempiin tuloksiin kodin ja koulun yhteistyötä. Vuorovaikutuksessa on paljon merkitystä ihmisen persoonalla ja luonteva kommunikointi on erityisen tärkeää.

Useampi vanhempi ottaa esille myös aikaisemman tiedotuksen. Toivotaan siis, että vanhemmat saisivat aiemmin tiedon, esimerkiksi välineistä joita tarvitaan kouluun mukaan.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

9.1 Toimivan vuorovaikutuksen avaimet

Valtakunnalliselle kodin ja koulun yhteistyö -hankkeelle asetetut tavoitteet olivat vahvistaa kodin ja koulun vuoropuhelua uusien työmenetelmien, toiminnallisten ja viestinnällisten keinojen avulla. Haluttiin myös kehittää moniammatillista työtettä eri hallintoalojen ja koulutoimen alueella. Tavoitteena oli siis vahvistaa ja tehostaa jo olemassa olevien yhteistyötahojen yhteyttä. Kolmantena tavoitteena oli varhainen puuttuminen vaikeissa perhetilanteissa. Vahvistamalla avointa vuorovaikutusta kodin ja koulun yhteistyössä ongelmat voidaan huomata ajoissa ja perhe voidaan ohjata tarvitsemansa avun piiriin.

Kodin ja koulun vuoropuhelu parani niiden vanhempien ja opettajien välillä, jotka aktiivisesti osallistuivat hankkeen toimintaan. Toisaalta etäisiksi jäivät edelleen ne vanhemmat, jotka eivät yleensäkään ole aktiivisia osallistumaan koulun toimintaan. Vanhempain verstaas -malli on toimiva, eikä vaadi opettajalta kuin tiedotteen lähettämisen vanhemmille. Osa opettajista on ottanut käyttöönsä tiedotteen lähettämisen aiheesta syksyisin. Sen jälkeen jää vanhempien varaan, haluavatko he osallistua oppituntien pitämiseen. Vastuu toiminnan aloittamisesta on opettajilla, mutta sen jälkeen vanhemmat voivat vain mielikuvitus rajanaan olla osana lapsensa koulunkäynnissä parantaen yhteistyötä koulun kanssa.

Jo olemassa olevien yhteistyötahojen tiivis yhteistyö kehittyi, joskin se oli jo hyvää ennen hanketta. Seurakunta ja sen palvelut ovat koululle ja kodille tuttuja, sen odotetaan osallistuvan jopa aktiivisemmin lasten arkeen koulussa. Diakonia-ammattikorkeakoulun ja koulun yhteistyö lähentyi hankkeen myötä myös entisestään. Opettajat ja opiskelijat tulivat persoonina tutuiksi Päivänkehrän koulun väelle. Myös itse keskustelin monen Päivänkehrän koulun opettajan kanssa välitunneilla kodin ja koulun yhteistyö hankkeesta 10 viikon työharjoitteluni aikana.

9.2 Vanhempain verstaas -mallin toimiminen

Vanhempain verstaas -mallin ajatuksena on hyödyntää vanhempien ammatti- ja harrastusosaamista koulussa oppitunneilla. Myös muut lähisukulaiset, kuten isovanhemmat, kummit ja vanhemmat sisarukset voivat tulla luokkaan esittämään erityisosaamistaan ja lisätä samalla koulun sosiaalista pääomaa. Osa vanhemmista oli innoissaan mahdollisuudesta tulla kouluun pitämään oppituntia. Oppitunnin pitäneet vanhemmat kokivat saaneensa tietoa enemmän opettajasta, lasten luokkatovereista ja luokasta yleensä. Samalle he saivat jakaa omaa erityisosaamistaan, jonka jäi lasten mieleen ja puheisiin. Lapset seurasivat vanhempain verstaas tunteja aktiivisena. He osallistuivat tuntiin kysymällä itse ja vastaamalla oppitunnin pitäjän kysymyksiin. Tunnin jälkeen oppilaat keskustelivat innoissaan oppitunnin aiheesta ja sisällöstä keskenään. Usein lapset kyselivät aiheesta vielä lisää lapselta, jonka läheinen tunnit oli pitänyt. Lapsi oli hyvin ylpeä läheisestään, joka tunnit oli käynyt pitämässä. Opettaja sai vierailusta mahdollisuuden tarkkailla luokkaansa toisen oppitunnilla, oppia itse ja tutustua vanhempaan.

Kaikille vanhemmille vanhempain verstaas ei kuitenkaan ole luontevin ja mieluisin yhteistyön keino ja onkin tärkeä pitää kiinni myös muista yhteistyömuodoista. Vanhempain verstaas on vapaaehtoista, mutta mahdollisuutta oman erityisosaamisen esittelemiseen tarjotaan kaikille vanhemmille lomakkeella kouluvuoden alussa. Vaikka hanke päättyikin, ainakin opettaja Henna Kauria jatkaa vanhempain vierailujen järjestämistä.

9.2 Perheet ja koulu hyötyivät hankkeesta

Sekä koti että koulu hyötyivät kodin ja koulun yhteistyö -hankkeesta. Opettajat saivat seuraavia vuosia ajatellen uusia ideoita kodin ja koulun yhteistyön tukemiseen. Osa opettajista otti vanhempain verstaas -mallin käyttöönsä itselleen sopivassa muodossa. Vanhempain verstaas vaivattomuus opettajalle on etu ja helppo pitää siksi mukana matkassa. Opinnäytetyöni tulokset ovat samansuuntaiset kuin Hiilloksen ja Mäkelän, jotka tekivät opinnäytetyön hankkeen alkuvaiheista. Yhteistyötä on, mutta tarvitaan välineitä, jolla ylläpidetään toimivaa yhteistyötä. Vanhempain verstaas -malli on hyvä työväline jo käytössä olevien keinojen lisäksi kodin ja koulun yhteistyöhön.

Vanhemmat olivat iloisia siitä, että lapset hyötyivät vanhempain vierailuista. Lapsen sosiaalinen status luokkakavereiden kesken nousi, kun joku hänen läheisistään kävi pitämässä oppitunnin. Havaintoni, haastattelut ja kyselyt viestivät kaikki samaa tulosta. Lapset saivat olla ylpeitä omasta vanhemmastaan tai muusta läheisestään. Lapset luokassa olivat aidosti kiinnostuneita ja innoissaan luokkaan tulleista vierailijoista. Tämä tulos viestii, että Amerikassa jo pitkään käytetty malli toimii myös Suomessa.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä ja monivaiheinen prosessi. Tutkimuksen tekeminen oli itselleni kokonaan uutta. Yhtäkkiä vain huomasin itseni tekemässä ensimmäistä kyselylomaketta vanhemmille. Tutkimus vei mukanaan. Näin työtä viimeistellessä huomaa, että olen oppinut paljon, mutta oppiminen on tapahtunut ainakin osittain kantapään kautta. Vasta kyselyiden analysoinnin jälkeen tajusin, että esimerkiksi vanhempien sosiaalisen luokan kysyminen olisi saattanut avata mielenkiintoisia näkökulmia.

Olen iloinen, että opinnäytetyökseni muotoutui juuri tämä tutkimus. Toimintatutkimuksen valinta tällaiselle käytännölliselle sosionomiopiskelijalle oli täydellinen valinta. Produkteja ja kehittämishankkeita tulen työssäni tekemään tulevaisuudessa joka tapauksessa. Nyt uskallan ryhtyä myös tutkimaan. Todennäköisesti sain itse paljon enemmän työn tekemisestä, kuin kukaan muu tulee saamaan sitä lukiessaan.

Mielenkiintoista oli huomata, että amerikkalaispsykologi Carolyn Webster-Strattonin kirjoittama ongelmaratkaisuopas vanhemmille oli opinnäytetyötä varten kirjastosta lainaamani aineiston suosituin teos. Jouduin jonottamaan kirjaa kuukauden ja jälkeeni teokselle oli 3 varausta. Tämä kertoo siitä, että vanhemmat todella haluavat kasvattaa lastaan ammattilaisten avustuksella. Tosin kirjan kautta ammattilaista ei tarvitse kohdata suoraan. On myös oletettavaa, että kirja lainataan kirjastosta vasta kun ongelmia lapsen kanssa on, ongelmien ehkäisemiseen voisivat tutkijat ja kehittäjät kiinnittää entistäkin enemmän huomiota. Vanhemmat kaipaavat tukea vanhemmuuteen. Tätä tukea kodin ja koulun yhteistyö -hanke haluaa olla antamassa.

Päivänkehrän koulussa jatketaan toimintaa kodin ja koulun yhteistyön hyväksi. Yhteistyö Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa jatkuu ja vireillä on jo seuraava hanke. Lapsen ääni on Helsingin sosiaaliviraston hallinnoima hanke, jonka tavoitteena on edistää lasten ja nuorten psykososiaalista hyvinvointia ja mielenterveyttä, tukea vanhemmuutta ja ammattilaisten kasvatustehtävää, helpottaa ongelmien tulkitsemista ja varhaista tukea. Hanke kohdistuu lapsen tärkeisiin siirtymävaiheisiin, koulun aloittamiseen (1–2 -luokat) ja yläasteelle siirtymiseen (5–6 -luokkalaiset). Hankkeeseen on rekrytoitu opiskelijoita

tekemään harjoitteluita yhteistyökouluissa. Hankkeesta voi tehdä myös opinnäytetöitä. (Niemi Hanna. Henkilökohtainen tiedonanto, 29.10.2009)

Kodin ja koulun yhteistyön juuret ulottuvat aina niin kauas kuin lapsia on lähetetty koulutielle. Joskus lapset on saatettu koululle asti, joskus vanhemmat ovat jääneet kodin portin pieleen. Lapsen koulutie on kuitenkin yhteinen. Sillä kulkevat niin vanhemmat, kuin opettajatkin, rehtori ja luokkatoverit. Koulutiellä mukana ovat toivottavasti myös muu koulun henkilökunta, lapsen koko perhe ja seurakunta.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani & Syrjälä, Leena, 1999. Tiede, toiminta ja vaikuttaminen. Toim. Heikkinen, Hannu & Huttunen, Rauno & Moilanen, Pentti. Siinä tutkija missä tekijä - toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Ateena Kustannus: Jyväskylä.
- Alasuutari, Maarit; Hännikäinen Maritta; Karila, Kirsti; Nummenmaa, Anna Raija & Raksu-Puttonen, Helena (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vastapaino.
- Darch, Craig; Yu, Miao & Peggy, Shippen, 2004. A Model for Involving Parents of Children With Learning and Behavior Problems in the Schools. Preventing School Failure.
- Davern, Linda 2004. School-to-Home Notebooks. What Parents Have to Say. Council for Exceptional Children.
- Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma 2007.
- Heikkinen, Hannu, 2001. Toim. Juhani Aaltola & Raine Valli. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Pc-kustannus: Jyväskylä.
- Heikkinen, Hannu, 2007. Toim. Hannu Heikkinen, Esa Rovio & Leena Syrjälä. Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Dark Oy: Vantaa.
- Heikkinen, Hannu & Jyrkämä Jyrki (1999) Mitä on toimintatutkimus? Toim. Heikkinen Hannu, Huttunen Rauno & Moilanen, Pentti. Siinä tutkija missä tekijä - toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Atena Kustannus: Jyväskylä.
- Hiihlos, Dita & Mäkelä, Maria 2007. Askel oikeaan suuntaan – kodin ja koulun yhteistyön kehittämishanke. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Kauniai- nen. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. Painos. Helsinki: Tammi.
- Huuskonen, Aarne 1953. Kodin ja koulun yhteistyö. WSOY: Porvoo.
- Kauria, Henna. Henkilökohtainen tiedonanto 14.4.2009.
- Kodin ja koulun yhteistyöhanke. Viitattu 2.9.2009.
<http://www.koulussayhteisesti.fi>
- Kodin ja koulun yhteistyökäytäntöjen vihko 2007.
<http://www.koulussayhteisesti.fi/tulokset.php>

- Kuula, Arja 2000. Toimintatutkimus. Kenttätöitä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Lehtolainen, Raili 2008. Keltaista ja kimaltavaa. Kodin ja koulun yhteistyöstä koulun ja kodin yhteyteen. Helsingin yliopisto. Soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Metso, Tuija 2004. Väitöskirja Koti, koulu ja kasvatustieteet - kohtaamisia ja rajankäyntejä. Mukava hanke. Viitattu 4.9.2008.
http://www.mukavahanke.com/projektit/kk_yhteistyo.html
- Niemi Hanna. Henkilökohtainen tiedonanto 29.11.2009
- Opetushallitus 2007. Laatu kodin ja koulun yhteistyöhön.
- Ovaskainen, Aino 2005. Yhdessä sillalla. Silta-projekti Keski-Espoossa. Kodin ja koulun yhteistyö vanhemmuuden ja yhteisöllisyyden tukena. Helsingin yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu-työ.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus. Helsinki.
- Perusopetuslaki 628/1998.
- Päivänkehrän koulun lukuvuosiopas 2009-2010.
- Päivänkehrän koulun opetussuunnitelma. 2006.
- Ruohonen, Sinikka i.a. Toimintatutkimus opinnäytetyössä. Virtuaaliammattikorkeakoulu. Viitattu 9.2.2009
- Seikkula, Tuula, 2000. Alkuopetuksen vanhempaintapaamisten sosiaaliset kielet: dialoginen analyysi. Journal of teacher researcher 9/2000, Tutkiva opettaja 9/2000. Jyväskylä: Tuope.
- Siniharju, Marjatta 2003. Väitöskirja Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla.
- Yhteistyössä Vähärauman koulu ja koulun vanhempainyhdistys sekä kodin ja koulun yhteistyö-hanke 2007. Kodin ja koulun yhteistyökäytäntöjen vihko.
- Webster-Stratton, Carolyn 2006. Ihmeelliset vuodet. Ongelmanratkaisupuokki 2-8-vuotiaiden lasten vanhemmille.

LIITE 1: Kodin ja koulun yhteistyö -hanke, kysely vanhemmille

1. Onko vastaaja

- äiti
- isä
- muu huoltaja, kuka?

2. Onko Päivänkehrän koulua käyvä lapsenne

- 1-luokalla
- 2-luokalla
- lapsia on kummallakin luokka-asteella, kuinka monta kummallakin?

3. Onko Päivänkehrän koulua käyvä lapsenne

- tyttö
- poika
- useampi lapsi, kuinka monta tyttöä, kuinka monta poikaa?

4. Onko kodin ja koulun yhteistyö muuttunut sinä aikana, kun lapsenne on ollut Päivänkehrän koulussa?

- Muutoksia on tapahtunut huomattavasti, mitä?
- On jonkin verran, mitä?
- En osaa sanoa
- Muutoksia on tapahtunut vähän, mitä?
- Muutoksia ei ole tapahtunut?

5. Oletteko osallistuneet vanhempain verstaas -yhteistyöhankkeen toimintaan?

- kyllä, miten? (Esimerkiksi, onko perheestänne joku käynyt esittelemässä ammattiaan tai harrastustaan luokassa?)
- ei

6. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, kerro minkälaiset kokemukset Teille jäi vierailusta tai muusta toiminnasta. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei, voitte siirtyä seuraavaan kohtaan.

Mitä hanke on Teille antanut?

- Opettaja on tullut tutummaksi
- Toiset vanhemmat ovat tulleet tutummaksi
- Tiedän nykyään enemmän lapseni koulunkäynnistä
- Lapseni on innostuneempi koulunkäynnistä
- Rinnakkaisluokkien välit ovat lähentyneet
- Hanke ei ole antanut mitään
- Jotain muuta, mitä?

8. Onko hanke vaatinut teiltä aikaa?

- ei yhtään
- vähän
- en osaa sanoa
- jonkin verran
- paljon

9. Mitä muuta hanke on teiltä vaatinut (voitte valita useamman kohdan) ?

- rahaa
- omien työaikojen järjestelyä
- muuta, mitä?

10. Oletteko kokeneet hankkeen rasitteeksi?

- en
- en osaa sanoa
- olen, miksi?

11. Oletteko tyytyväinen seurakunnan toimintaan hankkeen aikana? Voitte perustella vastauksenne.

kyllä

ei

12. Oletteko tyytyväinen tiedonvälitykseen ja yhteydenpitoon koulun kanssa? Voitte perustella vastauksenne.

kyllä

ei

13. Mitä hankkeessa haluaisitte kehittää?

lisätä jo olemassa olevaa toimintaa, mitä?

kehittää uutta, mitä?

en mitään

14. Haluatteko sanoa vielä jotain, terveiset hankkeen kehittäjille

LÄHETÄ

LIITE 2: 2. kysely 1-luokkalaisten vanhemmille

1. Onko vastaaja

- äiti
- isä
- isovanhempi
- joku muu, kuka?

2. Osallistuiko lapsesi 19.5.2008 järjestettyyn 1-luokkalaisten retkipäivään Velskolan toimintakeskuksessa

- kyllä
- ei

3. Osallistuiko perheestänne joku muu retkipäivään?

- äiti
- isä
- isoisä
- isoäiti
- lapsen kummi
- joku muu, kuka?
- ei kukaan

4. Kertoiko lapsi tullessaan retkipäivästä mikä oli ollut hausointa ja mukavinta?

5. Jos itse olit mukana retkipäivässä, mikä Teidän mielestänne oli onnistuneinta?

6. Kuinka paljon tämänkaltaiset retkipäivät vaikuttavat kodin ja koulun yhteistyöhön?

- paljon
- jonkin verran
- en osaa sanoa
- vähän
- ei lainkaan

7. Jos osallistuitte retkeen, mitä retki Teille antoi?

- Opettaja tuli tutummaksi
- Toiset vanhemmat tulivat tutummaksi
- Lapseni luokkakaverit ovat tulleet tutummaksi
- Rinnakkaisluokkien välit lähentyivät
- Retkipäivä ei antanut mitään
- Jotain muuta, mitä?

8. Olisiko retkipäivän suhteen pitänyt tehdä jotain toisin?

- Tiedottaa paremmin, miten?
- Enemmän yhteistä ohjelmaa, millaista?
- Enemmän vapaata leikkiä ja pelaamista
- Päivä olisi voinut olla pidempi
- Päivä olisi voinut olla lyhyempi
- Muuta, mitä?

9. Mitä järjestelyitä retkipäivä Teiltä vaati?

- Työaikojen järjestelemistä
- Lastenhoitojärjestelyjä
- Muuta, mitä?

10. Toivotteko vastaavia retkipäiviä järjestettävän säännöllisesti jatkossa?

- Kyllä
- Ei

11. Onko kodin ja koulun välinen yhteistyö mielestänne muuttunut kuluneen kevään aikana?

- Muutosta on tapahtunut huomattavasti, mitä?
- On jonkin verran, mitä?
- En osaa sanoa
- Muutoksia on tapahtunut vähän, mitä?
- Muutoksia ei ole tapahtunut

12. Oletteko tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhanke Vanhempain verstaaseen?

- Erittäin tyytyväisiä
- Melko tyytyväisiä
- En osaa sanoa
- En kovin tyytyväinen
- En lainkaan tyytyväinen

13. Avoin palaute retkipäivästä ja kodin ja koulun yhteistyöhanke Vanhempain verstaasta opettajille ja muille hankkeen kehittäjille!

LÄHETÄ

LIITE 3: Tyytyväisyyskysely kodin ja koulun yhteistyöstä

1. Onko vastaaja

- äiti
- isä
- joku muu, kuka?

2. Onko 3-luokalla oleva lapsenne

- tyttö
- poika

3. Arvioi asteikolla 1-10, 1 ette ole lainkaan tyytyväinen, 10 olette erittäin tyytyväinen

Kuinka tyytyväinen olette kodin ja koulun yhteistyöhön tällä hetkellä

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. Onko yhteistyö koulun kanssa lisääntynyt tai vähentynyt lapsen siirryttyä kolmannelle luokalle?

- Lisääntynyt merkittävästi
- Lisääntynyt jonkin verran
- Yhteistyötä on yhtä paljon kuin aikaisemminkin
- Vähentynyt jonkin verran
- Vähentynyt merkittävästi
- En osaa sanoa

5. Onko kodin ja koulun yhteistyö mielestänne muuttunut näiden kolmen vuoden aikana?

- Paljon
- Jonkin verran
- En osaa sanoa
- Ei paljoa
- Ei ollenkaan

6. Miten yhteistyö on mielestänne muuttunut?

7. Arvioi, miten nämä kodin ja koulun yhteistyömuodot toimivat ja ovat toimineet lapsenne ollessa Päivänkehrän koulussa.

	hyvin	keskin- kertaisesti	vaihtelevasti	huonosti	En osaa sanoa	En ole osal- listunut	Ei ole järjestetty
reissuviikko							
Opettajien ja vanhempien kahdenkeskiset keskustelut							
Koulun juhlat							
Puhelinyhteys opettajan kanssa							
vanhempainil- lat							
Paperitiedot- teet							
Yhteydenpito opettajiin sähköpostilla							
Retket, joihin vanhemmat voivat osallistua							
Talkoot, myyjäiset ja varainkeruut							
vanhempain verstas toi- minta							
vanhempain- toimikunta							

8. Millaista kodin ja koulun yhteistyötä on koulunkäynnin aikana tapahtunut

- opettaja on tullut tutummaksi
- olen hyvin perillä lapseni koulunkäynnistä
- koulun toimintatavat ovat yhteistyön ansiosta tuttuja ja turvallisia
- yhteistyö on muuttunut luontevammaksi

9. Mitä muutoksia toivoisitte kodin ja koulun yhteistyöhön?

10. Avoin palaute tutkimuksen tekijälle, hankkeen työryhmälle tai opettajalle

11. Lapsenne ollessa 1-2-luokalla käynnissä oli Vanhempain verstaas -yhteistyöhanke, johon liittyi esimerkiksi vanhempien pitämät oppitunnit. Kerro mitä jäi toiminnasta mieleen. Mitä hyötyä toiminnasta oli?

Kiitos ajastanne ja aurinkoista kevään jatkoa!

LÄHETÄ